

III 88 P.D.T. 791
Anul III.

1879.

1878

15 JUN 1973
ALBINA CARPATILOR

fôia beletristică, științifică și literară
cu ilustrațiuni.

Redactor:
Iosif Popescu.

Editor:
Visarion Roman.

22 JUL 2018

Apare în **Sibiu**

la 15 și ultima fiă-cărei luni în fascicule de câte două côle.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România:	
Pe an	6 fiorini — cr.	Pe an	16 Lei noi.
" 6 luni	3 " — "	" 6 luni	8 "
" 3 "	1 " 50 "	" 3 "	4 "

O fasciculă costă 25 cr. cereri seu 70 bani.

Abonamente se pot face ori-când, ér numerii apăruti dela începutul anului pân' atunci se trãmit noilor abonați.

Abonamentele se fac la editorul fôiei în Sibiu, la birourile postale și la librării.

Pe învilitorea fôiei se primesc ori-ce inserate,

linia cu litere garmond costă la prima publicare 7 cr., la cele următore 6 cr. v. a., și timbru de 30 cr. pentru fiă-care publicare

Numărul 3.

SUMARIU.

Tecst: O excursiune în infinit, novelă de Iosif Popescu (fine). — Capul Avarilor, poesiă de D. Bolintinenu. — Leon Gambetta. — Mitologia daco-română: *Spiritușul*, de S. Fl. Marian. — Români atacați și apărați de străini, de J. C. Tacit. — La vióra mea, poesiă de Carlotta Maerson. — Higienă: *Mișcarea și odihna*. — Conversațiune: *Danșul*, de Iosif Popescu. — Varietăți: *Statistică, Modă, Notișe economice, Cugetări, Bibliografă*. — Momente de distracțiune.

Ilustrațiuni: Leon Gambetta. — Corespondent englez în Bosnia. — Momente de distracțiune.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 810-1521

ALBINA CARPAȚILOR.

Apare la 16. și ultima gă-cărei luni. În fascicule de 2 c. o. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 2 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 10 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. 460 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectorii la oficiile poștale și la toate librăriile.

O excursiune în infinit.

Novelă
de Iosif Popescu.

(Fină)

Cu totul amețit de cele ce se întempleră eși el din vila încântătoare.

Tôte i se părea un vis. Era turburat de cutezarea, pe care o avuse, turburat de beția fericirii, ce simțise.

— „Jacta est alea,” dișe el, „amorul femeii a învins. Inima mea a fost surprinsă și a căluz în cursă.”

Apoi aruncă ochii cătră cerul înstelat. Nici odată nu-l văzuse atât de frumos. Calea lacteă strălucia de focuri nenumărate, și albia firmamentul. Milioanele de stele păreau nișce briliante împrăștiate pe o manta regescă. Nemărginirea universului se părea mai ușor de închipuit. — Olimpinénu era din nou atras de lumina albă a lui Sirius, stéua lui favorită.

Căutătura lui era însă departe de a fi așa de pasionată ca mai înainte. Fără să șciă cum, se gășise érašî în dumbravă, ale căreia frumșei fuseșera marture ale estazelor sale. Acum ochiul lui avea un fel de tristeță umedă, ca ai unui om gata de a părăsi o ființă iubită. Fericirea pământescă ucisese pasiunea cerescă și lăsase în loc-u-i o simțire de o duiosă nespusă.

Cu tôte acestea ultima luptă nu era câștigată. Amorul Beatricei învinsese, fiind-că luase materia ca aliată în luptă. Dar ôre, când acest amor se va afla singur, fără aliat, față în față cu adversarul lui, nu va fi în pericol de a cădea din nou jertfă? Absența Beatricei nu era să slăbescă înflința amorului asupra lui Olimpinénu?

Aceleași cugetări, pe care am cercat a le reproduce aci, se învêrtiau și în capul lui. Cum se pôte vedea, Olimpinénu își diseca simțămintele, cerca să afle natura lor și referințele între sine. Erau în el, așa dișcând, două ființe: una, care suferia, cealaltă care judeca. Și cu tôte acestea se lăsa a fi atras de violența pasiunilor sale.

Partea judecătore era, așa dișcând, o persoană neutrală, care nu lua nici o parte la patimile celeilalte, îi lăsa voea liberă să lucre cum îi va plăcea, rezervându-și numai dreptul de a-i examina lucrările. Acesta era un fenomen, fără îndoelă străordinar, dar nu imposibil la un om, care trăise mai numai cu spiritul. Și această luptă continuă îi răpia fericirea pe pământ. De aci vine, că un tînér, sigur de iubirea unei femei divine, posesor al unei averi relativ considerabile, nu se simția fericit. În prada descurgerii se înfuria încontra sa însuși, se acusa, că e un om nedemn de a trăi, și doria érašî liberarea de suferințe prin mörte.

De odată, acordurile ângereșci ale unui pian îl deșteptară din visurile sale, și-l atraseră cu o putere supranaturală sub ferestrele Beatricei. O ferestă era deschisă și lăsa să străbată în atmosfera răcorosă și parfumată a serii valuri de melodii răpitoare. Timbrul dulce și puternic al vocii sale se împreuna cu accentele instrumentului și nășcea o cântare dumnezească.

Beatrice improvisa. Ea-și cânta amorul în tonuri pasionate, în limba armoniosă a lui Petrarca, jubila de fericire în rulate pline de măestria și de frumșețe. În sfârșit inima se împărția vocii și da melodiei un farmec deosebit, plin de viață.

Olimpinénu o asculta din tôte puterile. Tôte facultățile îi erau cuprinse de puterea fermecătoare a vocii ei, și când cele din urmă acorduri muriră sub degetile ei delicate, el strigă ca afară din sine:

— „Oh! Beatricea mea, cât te iubesc! Așî vrea să mor, pentru a păstra amorul têu în sufletul meu.”

— „Morî dară, căne!” strigă un glas, și tăișul ascuțit al unui pumnar se înfipse în pieptul junelui.

Acesta scôse un țipet de mörte, mai vědu o umbră nêgră trecând pe dinaintea ochilor săi, și cădu la pământ .....

III.

Peste câte-va zile după cele istorisite se duse cocóna Săftița la vecină-sa, cocóna Zoita, și-i spuse, supt sigiliul celui mai mare seeret, că chiriașul ei a cumpărat frumoșă vilă de lângă oraș, că umblă în trăsura cu telegari, ca niște smei, și lângă el cu o coconiță ca Iléna Cosânzéna.

— „Aferim, cocónă dragă,“ dișe cocóna Zoita, „că zéu nu-i lucru curat,“ și-și făcu semnul sfinteî cruci. Cocóna Săftița o imită și esprimă următorea observare adâncă:

— „Când era în vrenile nóstre, nu se întâmplău d'al-de-astea.“

— „Ba să mai dîci“ și amêndouê cocónele clătinară din cap cu un aer priceput, ca și când ar fi vrut să dîcă: s'a stricat lumea cocónă dragă.

Peste o oră tot orașul șcia nouțateă importantă.

Domnișorul Cioflăngescu se decise a face visită lui Olimpinénu și a reînoda vechile relațiuni de . . . amicităă.

Poetul Elegiad se hotărî a-i dedica o poemă în 12 cãnturi, și ținu gata o scrisóre, în care-l ruga să-l spriginescă materialmente în întreprinderea lui literară.

Cãt despre elegantul Trențurescu, el jura cãtră cine voia să-l asculte, că Olimpinénu fi e vêr primar și că l'a iubit totdeuna ca pe un frate.

Nouțateă cocóneî Săftița avea o umbră de adevêr.

Când se deșteptă Olimpinénu din leșin, se vèdu într'o cameră elegantă, făcênd parte dintr'un pavilion al vilei.

La cãpêțaiul lui se afla o femeia divină, care-i surișe dulce. El simți tot sângele stringêndu-i-se la inimă și voi să-i vorbescă. Beatrice, că-cî era ea, puse un deget la buzele sale spre semn de tăcere. O altă persoană în haîne negre, cu ochelari de aur pe nas, scria ceva. Olimpinénu ghici, că era medicul.

— „Dómnă,“ dișe acesta în limba franceză, când isprăvi de scris, „acum crisa a trecut. Slăbiciunea bolnavului provine mai mult din pierderea sângelui, decăt din gravitatea raneî. Arma, lunecând pe cóstă, strébătu mai mult la suprafață, fără să vateme vre un organ important. I-am prescris o medicină, care să împiedece frigurile. Peste câte-va zile pacientul se va putea scula și va putea face preumblări în trăsura.“

Dicênd acesteă, medicul salută și plecã.

Abia atunci își aduse aminte Olimpinénu de originea bolêi sale. Voia să se întrebe, ce interes avuse acel om de a-l ucide, și cine era el? Dar Beatrice ghici ceea ce se petrecea în sufletu-i.

— „Dragul meü,“ dișe ea, „nu te obosi cu gândurile; acêstă luptă sufletescă îți face rêu: rămăi câte-va zile liniștit, pe urmă îți voi spune eu totul. Liniștea singură va grăbi vindecarea ta.“

Olimpinénu se supuse ca un copil ascultător. Într'aceea frigurile începură, dar grațiă medicinei prescrise, ele nu ținură mult, și pacientul începu a merge spre bine.

Beatrice îl îngriji cu frăgedimea unei mame, și mâna ei blândă delătura ca prin farmec durerile lui. Iubirea ei era neobosită în atențiunî delicate, și Olimpinénu ar fi voit să fiă tot bolnav, pentru a avea o astfel de păzitóre. În timpul acesta prezența Beatricei deveni pentru el o necesitate absolută, și de sigur sêrmanul ar fi murit despărțindu-se de ea. Amorul deveni, în sufletul lui, puternie ca nici odată, neînvins, fără rival. Acest amor era în stare de a-i reținea spiritul nobil, dar prea înfocat, între marginî

pãmênteșci, nu-l lăsa să rêtécescă prea departe în infinit. Era dar pentru el un fel de medicină sufletescă; influința însă prea mult și asupra trupului, grăbind vindecarea.

Astfel, după cum o pređisese medicul, peste câte-va zile după catastrofă, tinêrul pãrăsi patul și putu face câte-va preumblări în trăsura însoțit de Beatrice.

De aci faimele prea sigure ale cocóneî Săftița.

E drept, că, pentru moment, Olimpinénu rămase proprietarul esclusiv al acelei pavilion isolat în mijlocul parcului, unde Beatrice venia în totă ziua să se informeze despre starea óspelui sêu și petrecea mai tot timpul în societatea lui.

În curênd se întremă bolnavul din destul pentru a înlocui preumblările în trăsura prin excursiunî în minunatul parc al vilei și în dumbrava învecinată. Beatrice îl însoția și spriginia pașii lui șovăitorî. Viêța lor deveni un șir de încân'ări, de farmece răpîtóre. Conversarea lor se întorcea neîncetat asupra pasiunei lor, tóte întâmplările, tóte acțiunile lor se învêrtiau împregiurul amorului, ca pãmêntul și ceilalți planeți împregiurul sórelui.

Când amêndouî lipiți unul de altul, cufundați în acei dialogi plini de farmec, cariî pãreau a fi elementul principal al existenței lor, acei dialogi cariî distilau esența amorului, se preumblau prin dumbravă, originea vieții lor sufleteșci comune, florile pãreau că se plecã înaintea pașilor lor.

Arborii pãreau că-și deschid crengile ca niște brațe urieșe pentru a-i primi în sînul lor, pasêrile le cãntau imnul amorului, și vântulețele le flușturau pletele, care se încurcau, se lãntuiau strecurând în vinele lor fiori de plăcere.

Parcul comunica printr'o portiță cu dumbrava, și nu era nimic mai ușor, decăt a face, fără a fi vèdut, acest drum, pe care-l trecuse Beatrice de atâtea ori pentru a spiona pe tinêrul poet.

În astfel de momente i se mai întâmpla câteodată lui Olimpinénu să aducă êrăși cerul în legătură cu obiectul iubirei sale.

— „Veđi,“ dișea el odată, „veđi, Beatricea mea, nu s'ar pãrea că esistă o asemênare minunată între iubirea mea și între sistemul nostru solar? Din chaosul, care esista în sufletul meü, din acel complex de simțăminte nedefinite, ce-mi agitaü vieța, s'a făcut, când te-am vèdut, un ce hotărît. Ca să mă exprim așa, aburul respândit în infinit s'a solidificat, s'a întrupat în amorul cãtră tine. Și din acest corp definit aü purces, prin manifestațiunea variă a vieții sale, o mulțime de simțăminte secundare, fice ale amorului.“

Beatrice surfdea; ea vedea, că prima pasiune tot îl domina, simțița însă că acêstă pasiune devenise instrument al amorului.

— „Dar, iubite,“ dișea ea uitându-se în ochii lui cu același suris fermecător, „comparând amorul têu cu sistemul nostru solar, uiți că nu m'ai inițiat în frumsețile astronomiei, și că-mi va fi cu greü a înțelege abstrațiunile vorbirei tale.“

Într'adevêr în împregiurările cunoscute Olimpinénu uitase promisiunea făcută Beatricei la prima lor întrevedere. El încă surișe; câteva zile de fericire depãrtaseră în cãtva de pe față-i acea espresiune de amărăciune, care făcuse atâtea impresiune asupra Beatricei.

— „Ai dreptate, iubito; dar veđi, vina ta este, că mă faci să uit cerul și pãmêntul lângă tine. De altcum

Ńi voiŃ spune acea poveste jumătate Ńtiințifică, jumătate de fantasiă, pe care o admit astăzi învătăi ca singura teoriă mai rațională a genesei.

„Uitându-te, iubita mea, la frumosul cer, care ne surde acum cu nenumăratele lui lumini, tu nu-ți închipuești, cât s'au luptat genii pământului, în viețile lor furtunoase, pentru a-i străbate adâncimile misterioase. Astăzi, grația telescopelor perfecționate, ne-a succes să surprindem în fugă o parte a misterului. Veți tu acea fâșă albă, care stăluce pe albastrul cerului? Ea se numește calea lacteă. Acea nebulosă conține sôrele nostru cu întregul lui sistem, ea conține de ce milioane de alți sorii cu sistemele lor formate de patru-deci de milioane de stele. Știi tu, draga mea, că luminei îi trebuiesc patru mii de ani pentru a veni dela cea din urmă stea a nebulosei noastre până la noi? Și lumina percurge mai mult de 300,000 chilometri într'o secundă. Tu surzi de această enormitate; dar așteptă, încă nu e destul. Închipuește-ți, că această nebulosă enormă este numai un mic element între nebulosele cunoscute. Telescopul ne-a descoperit până acum cinci până la șese mii de nebulose cu formele cele mai bizare și arătând lumea în toate epocile formațiunei. Ca să ajungă de acolo până la noi, luminei îi trebuiesc șese-deci de milioane de ani, după Herchel. Un an având în număr rotund 52 milioane de secunde și lumina percurgând într'o secundă peste trei sute milioane de metri, calculează miliardele de chilometri, cari esprimă aprocsimativ depărtarea acelor nebulose.“

— „Tu mă sperii, amice, di se Beatrice, mă faci să arunc o privire în infinit și deja capul mi ametește.“

— „Nu-i așa, draga mea? Ei bine! acesta nu e nimic. Cređi tu că universul se sfârșește acolo? că este o margine în numărul lumilor? Totul ne face să presupunem din contră, că marginea nu există, și că infinitul în totă maestratea lui grozavă este adevărata expresie a universului. De câte ori n'am stat, uimit noptea, căutând a pătrunde cu telescopul, pe care mi l'am procurat cu mari sacrificii, în acele adâncimi nepetrunse. Minte mi se rătăcea înaintea maestății divine; mi se părea că plutesc în acele regiuni cerești, și vedeam colo nebulose, a căror materie cosmică era încă în starea primitivă, dincolo altele pe deplin descompuse în stele, și în fine altele formând sisteme ca sistemul nostru solar. Veți tu? aceste fase diferite ne arată istoria creațiunei scrisă cu mâna lui Dumnezeu pe sama celui ce știe și voește să o cetască. Înțelegi tu, că lumina având lipsă de mii de secole pentru a ajunge dela acele nebulose până la noi, starea în care le aflăm este aceea, pe care o aveam înainte cu mii de secole? Din nenorocire, seŃu din norocire, acesta este numai istoria trecutului; viitorul este ascuns în mâna lui Dumnezeu. Pote singur luna ne pôte da o ușoră iconă a viitorului, și încă aceea e desolătoare.“

— „Tote acestea sunt frumoase, uimitore chiar, iubite, dar nu ved încă justea comparațiunei tale de adinorii,“ și Beatrice surse.

— „Ah! da, acolo voiam să ajung făcându-te să întreved, în ce carte am cetit istoria genesei, care capătă un mai mare caracter de adevăr prin descoperirile geologiei.“

„Era odată, de mult, foarte de mult, când strălucitul sôre, Vulcan¹⁾, Mercur, Venus, desfătutul nostru pământ

cu luna sa, Mars, Iupiter, Saturn, Uranus, Neptun împreună cu sateliții lor, formaŃ un amestec în stare de abur. Și acest amestec de formă elipsoidală, acest chaos al lui Ovid se învertia, precum se învârtește și astăzi sôrele impregiurul osiei sale imaginare. Încetul cu încetul, acest abur începu să se răcescă și să se turtescă la poli; prin iufela ei centrifugală mai mare, partea ecvatorială se despărți de masa comună formând inele, care mai târziu se rupseră. Ele își păstrară însă mișcarea de rotațiune impregiurul osiei căpătând tot-deodată o mișcare impregiurul corpului primitiv. Astfel se formară, unul după altul, planeții. Mișcarea lor precum și răcirea continuându-se mai departe, se produsera sateliții prin același fenomen. Așa născu pământul luna, care ne luminează acum cu razele ei argintii.

„Corpul gazos se făcu fluid, și fluidul se solidifică. Atunci se despărți apa de uscat, isvoră rătoritore resăriră, vegetațiunea începu să acopere stâncile până aci sterile și viațările umplură mările și pădurile primitive.“

„Când totul fu orfinduit pentru a primi pe regele pământului, apăru omul pe țermii încântători ai Eufratului. Închipuește-ți surprisa lui, când se deșteptă încântat de suflarea ușoră a zefirului, fermecat de parfumurile florilor și de miile de glasuri ale pădurilor umbróse. Cu ce furiă de plăcere va fi alergat el să atingă tot ce vedea și să dică: acesta e al meu, al meu e totul. Dar dorul lui nu fu potolit prin posesiunea atâtor bogății; inima lui cerea alte farmece necunoscute.“

Dicând acestea, Olimpinenu se uită duios la Beatrice, care înțelese totă poema exprimată prin acea privire.

„Sera veni“, continuă el, pe când ochiul seŃu rămânea fixat asupra iubitei sale, „umbrele nopții își întinseră vellelor misterios asupra pământului. Primul om se speria, el credu că sfârșitul frumoasei sale vieți sosise, cădu în genunchi și rugă puterea creatore să-l mai lase în viață. Atunci discul palid al lunei se ivi pe cer și razele lui argintii ilumina capul blond al primei femeii . . .“

— „Aici mă ved silit să intrerup istoria creațiunei, că-că simțămintele mele devin prea violente. Primul om a trebuit să simță, ceea ce am simțit eu vedându-te, că-că tu ai fost pentru mine prima femeie,“ și buzele lui depuseră o sărutare de foc pe frumoasa ei mână. — Beatrice se turbură și roși. Pe urmă di se în grabă:

— „Dar, mă lași în nedumerire, iubite. În decursul povestirei tale și-a scăpat o declarare, pe care sunt nerăbdătoare să o am desvoltată. Tu ai di se, că luna ne permite să aruncăm o privire în viitor, și că acea privire ar fi desolătoare. Explică-te.“

— „Explicarea este simplă; luna e relativ aproape de pământ și constituțiunea ei, ca a sôreli, este destul de bine cunoscută. Luna nu mai are atmosferă impregiurul ei, isvórele ei au secat, n'au mai rămas, decât munții a căror umbră o poți vedea, munți vulcanici arși ca nișce pietrii de var. Decă au existat ființe în lună, cum este probabil, ele s'au nimicit; acum nimeni nu mai pôte trăi pe acest glob, care nu mai presentă nici una dintre condițiunile necesare vieții. Etă viitorul nostru, ca al tuturor planeților. Va veni un timp, se n'țelege foarte târziu, când sôrele nu ne va mai da căldură și lumină, isvorul vieții va seca, atunci pământul nostru va pluti într'un întunerec și o ernă eternă. SeŃu pôte înaintea acelei catastrofe pământul va avea sôrea lunei și va nimici ori ce vieteat.“

¹⁾ Vulcan, descoperit de curând, este planeta cea mai apropiată de sôre.

Dar nu te îngrijii, iubita mea, acel timp e atât de departe, încât poți până atunci omul se va transforma în ființă mai perfectă și va ști călători prin mijloace supraomenești în alte lumi mai fericite.“

Beatrice băgă de samă cu neplăcere, că Olimpinénu începea erăși să intre în tema lui favorită. De aceea găsi cu cale să-l întrerupă la vreme.

— „Tu dicl, că sórele este centrul, împregiurul căruia se învârtesc planeteii, dar cum se face, că el dă lumină și căldură, pe când pământul și luna produc atât de puțin aceste puteri fizice?“

— „Acésta provine din constituțiunea deosebită a sórelui. El se află încă în stare lichidă incandescentă, pe când pământul și luna sunt solide. Așadar prezența vietăților în sóre este imposibilă. Împregiurul unui miez de lichid în ardere se află o îmbrăcăminte de aburi, care conțin toate metalele. Acésta atmosferă neluminosă, dar transparentă, împiedecă o împrașciere prea mare a căldurei. Peste acésta învelitoare se află o altă atmosferă nevédută, în care hidrogenul predomnește. Căldura sórelui se compută să fiă de mai multe milióne de grade. El se află în perióda începutului materiei cosmice, în fasa incandescentă a nebulóselor și a stelelor, pe când pământul și ceilalți planetei se află în perióda finală, stingere completă. Dar trebuie se iei în considerare, că starea, în care vedem nebulósele și stelele, au avut-o ele cu mult mai înainte. Veđi, draga mea, câtă nesiguranță domnește încă în acésta știință, care cu toate acestea e basată pe matematici.“

Đicénd acestea, Olimpinénu se uită trist în pământ, se părea descurageat de a mai urma calea descoperirilor astronomice.

— „Înțeleg acum.“ đise Beatrice, „dorul și curiositatea, care te atrăgeau spre acele lumi necunoscute. Tu voiai să înghiți de odată totă știința divină. Uitaseși, iubite, că Dumnezeu într'adins ertă omului să afe numai puțin câte puțin ceea ce puterea lui a creat; de altcum omul ar deveni prea mândru și ar imita pe ángerul infernului, care se revoltase, când era în raiu, în contra stápanu-séu.“

— „Ai dreptate, dragă Beatrice,“ đise Olimpinénu și fața i se înveseli, „tu ești ángerul meu pázitor, care mă face să uit desamăgirile științei și dorul prea nebun după lucrurile necunoscute.“

Astfel întreprindea Beatrice, cu curagiú și succes, vindecarea sufletescă a lui Olimpinénu. Ea turna un balsam bine-făcător pe ranele acestei minți și inimí suferinde. Olimpinénu ajunse departe, el începu să se intereseze de trecutul iubitei sale, pe care-l uitase gândindu-se la trecutul luméi. Începu să bage de samă, că fruntea Beatricei se întuneca din când în când, par că suvenirí amare îi strîngeau pieptul. Odată, profitând de un astfel de moment, o rugă să-í spună vieța ei.

Beatrice, născută dintr'o familiă patriciană a Veneției, contractase o căsătorie de conveniență cu contele B. . . . , pe care nu-l iubia, dar învătase a-l stima pentru nobleța

simțămintelor sale. Ea avu în el mai mult un amic decât un soțiú. După doui ani de o vieță, deși nu fericită, dar cel puțin liniștită, contele muri. Tinéra véduvé purta încă doliul nobilului amic, pe care-l pierduse, și cu toate acestea fu năpădită de céta nenumărată a pețitorilor. Bogată, frumósă, nobilă, instruită, Beatrice era într'adevăr una din cele mai bune partide. Ca să scape de acești ómení nesuferiți, ea călétori. Védú totă Europa, occidentală și orientală, védú Egiptul, Ierusalimul, și venind din Turcia se opri în România, țéră rudită cu a sa, care o reținu prin farmecile sale. Cu toate acestea unul din pețitorii respinși jurase a o urma pretutindení. Nu treceau câte-va đile, de când se afla Beatrice într'un oraș, și étá că vedea în apropierea ei pe acel om cerbicos care își propusese să o posedá cu ori-ce preț. Tot așa se întâmplă și de când ocupa Beatrice vila din orașul românesc. Venețianul observase fără indoélă fericirea lui Olimpinénu și, védându-se înșelat în speranțele sale, făcu întrebuintare de pumnalul atât de obicinuit la Italiani.

— „De atunci“, sférși Beatrice, „n'am mai védut pe acest om. Se vede că frica justiției l'a alungat pentru tot-deuna din apropierea mea. Acum, iubite, fiind-că cunoști istoria mea, mai află, că îndată după însănătoșirea ta ne vom întorce în patriă, unde prezența ta mă va apăra de obráznicia bărbaților.“

Peste vre-o câte-va đile după cele povestite se duse cocóna Săftița la vecină-sa, cocóna Zoița și-í spuse de astădată în gura mare, că fostul ei chirias a plecat, cu o cocóniță frumósă, nu se știá unde.

— „S'a dus în lume,“ đicea cocóna Zoița cu înțelepciune, „șcieam eu că nu-í lucru curat.“ Și améndoué cocónele își făcură semnul sfinteí cruci esclamánd: Ferește-ne Dómne de mai reú.

Domnul Ciofángescu declară, că Olimpinénu e un om necioplít, de vreme ce n'a așteptat, visita sa.

Poetul Elegiad își aruncă epistola în foc și respinse îndărăpt, în cap, poema în 12 cânturí, care era aprópe de a eși la lumina đilei spre nefericirea cetitorilor.

Domnul Trențurescu jurá cu óre care aplomb, că el a dat véru-séu sfatul de a pleca dintr'un oraș, unde nu întâmpinase nici un adevérat amic . . . . afará de el.

Într'o frumósă sérá, o gondolá elegantă aluneca lin pe canale grande în Veneția, și doui tineri frumoși ca niște ángeri ședeau între periní și covóră lucóse cufundați în cugetári adânci, pe când ochii lor nu se mai pársiaú.

Tinérul rădicá din întâmplare ochiul cátrá cer și védú pe Sirius, care-í surídea trist, ca și când ar fi vrut să-í facá un reproș.

— „Adio, Sirius“, đise el suríțénd, „rémái sánátos, acum am găsit o stea mai strălucóasă decât tine, pe un cer mai limpede și mai adânc decât al téeu.“

Și Olimpinénu depuse o sárutare focósă pe ochiul albastru al nobilei sale soțií Beatrice.

Capul Avarilor.

Prin váile Carpaților
Misterici, neguróse,
Trecea capul Cazacilor
Cu garde numérose.

Zăreșce láng' uá peșcerá
Đárimáturí romane,
Un templu d'albá marmorá
Al junei daciane.

ÉR luna sufletu-umbrelor,
P'ua négrá stânc' apare,
Și vérsá foc pe fețele
Columnelor bizare.

În vestibulul templului
Se vîd mai multe stane,
Cu chipul guvernurilor
Aî Daciei traiane.

Dar turma călătorilor
Vîdîndu-le, huleșce;
Și capul lor, cu furia,
Descalecă, vorbeșce:

„Cât mî-or lovi vederile
Aceste chipuri mute.
Nu pot să 'mpac eû inima-mî
Cu visele-mî plăcute!”

El dice, trage paloșul,
Spre chipuri apoi trece,
Loveșce-uă stană repede
Pe stuul ei cel rece.

Atunci în aer stele'e
Cu nori apoși se 'ngănă,
Er stana 'nalță repede
Spre dînsul rece-î mînă.

Se mișcă tôte stanele,
Pășesc spînuântătore,
Și 'n nopțe calcă, sfarămă,
Barbarii sub picioare.

D. Bolintîneanu.

Leon Gambetta.

Spiritul omului e pîtruns de admirare, cînd vede bărbați geniali rîdicîndu-se din pozițiuni neînsemnate pînă la rangurile cele mai înalte. Între acești genii, de sigur Gambetta ocupă un loc însemnat. Un avocat fără clienți șciu să se înalțe prin puterea talentelor sale, încât astăzi este capul partidei republicane, ceea ce va să dică capul Franciei.

Discursurile lui din diferite locuri ale țerei sunt comentate de diarele străine, cum se comentaî odată discursurile de tron ale lui Napoleon III. Se pare, că desti-nul Franciei se află în mînile acestui om străordinar, care nu este decît un cetățen patriot. Pînă trăia bîtrînul Thiers, tîtă Fran-cia căuta la el cu în-credere și speranță.

Thiers s'a dus, dar în locul lui a rîmas un geniu încă june, care va șci de bună samă să conducă mult cercata lui patrie la fericire prin pace și instrucțiune. Acest geniu este Gambetta.

Leon Gambetta se trage dintr'o familie de origine genovesă, dar care de 90 de ani emigrase în Fran-cia. El s'a născut în Cahors în anul 1838. Părinții săi îl destinaseră pentru preoția, dar această carieră nu convenia inclinărilor și inștințelor pasiona-

tului tîner. Energia lui de a-și ajunge scopul dorit, se arêta încă de atunci, și se caracterisêză prin anecdota următore. Du-

pă ce rugase în za-dar pe tatăl-sêu de mai multe ori, să-l scîtă din seminar, el își luă scăpare la un mijloc extrem pentru a i se îm-plini dorința. Își scîose dară un ochiî cu cuțitul, șciind că un om sluțit nu mai pîte fi sfințit de preot. Cînd tatăl-sêu speriat alergă la patul sêu de du-reri, tînerul Leon îl amenință, că-și va scîte și celălalt ochiî, decă va mai rîmănea în semi-nar. Tatăl se vîdu silit a se supune, îl luă dela teologia și-î permise să în-vețe dreptul, ștu-diul sêu de predilec-țiune. După finirea ștudiilor, în 1859, Gambetta se făcu avocat în Paris, unde desvoltă o elo-

Leon Gambetta.

cîntă pasionată și o logică tîietore, dar nu-și putu căpeta o clientelă numêrosă. Atunci veni procesul purtat de guvern în contra diarelor, care propuseră să se facă subscrieri pentru rîdicarea unei statue de-putatului Bandin. Acesta căduse pe timpul loviturii de stat din 1851, ucis de ômenii noului guvern. Lui Gambetta îi succese să capete apărarea unui acusat. Acestă impregiurare i-a decis sîrtea. Critica nimici-tore, pe care o desvoltă înaintea assiselor, în contra

sistemului domnitor și a regimului personal, atrase asupra lui atențiunea generală. El se vedu în 1869 ales deputat în camerele legiuitoare din partea orașului Marseille și tot-deodată din partea primului cerc electoral al Parisului. Rivalii lui în Marseille au fost Thiers și Lesseps, ér în Paris, Carnot.

„Eă primesc numai un mandat,“ strigase el cătră alegători, „mandatul opozițiunei neîmpăcate,“ și la această strigare îi răspunsese un echo plin de bucuriă. Gambetta primi mandatul orașului Marseille, ér în Paris pași Rochefort ca deputat. Întrarea lui Gambetta în cameră avu un resunet grozav. Fiă-care cuvântare a sa era o lovitură teribilă pentru cesarism. Pe când totă lumea se uita cu admirare și frică la persóna tăcută, care ședea pe tronul Franciei, pe atunci Gambetta cu teribila lui elocință smulgea una câte una podóbele, ce acoperiău slăbiciunile imperiului.

Acel cap caracteristic, cu ochi și păr negru, cu fața bronzată, cu trăsurile fine pline de nobleță, cu espresiunea mobilă, făcea o impresiune deosebită asupra publicului, cu tóte că un ochiun de sticlă privia nemışcat și rece, pe când celălalt strălucia de pasiune. Ér cuvântul său puternic și înflăcărât împunea ascultătorilor, convingea pe cei îndoiși și tira cu sine pe toți în vârtejul entuziasmului său. Era lucru natural ca un astfel de om să fiă un inimic periculos al cesarismului. „Sufragiul universal și monarhia sunt incompatibile,“ dicea el. „Cesarismul și libertatea se eshid; se combat pe viață și mórte; nu póte cine-va inhăma două puteri atât de diverginte la carul statului, fără ca acesta să fiă sfărîmat și să se prăvălescă în prăpastiă.“ Și érăși, „cea mai mare greșelă în viața morală și a statului este minciuna. Instituțiunile unui stat trebuie să correspundă principiilor sale; monarhia nu se póte sprigini cu forme republicane, precum nici republica cu forme monarchice.“

Astfel combātu el ministerele Ollivier și Palicaou, descoperi la fiă-care ocaziune slăbiciunile și stricăciunile cesarismului, lucră mereu în favorul revoluțiunei, căpătând privilegiu la această luptă prin afacerea Pierre Bonaparte, prin plebiscitul din 1870 etc.

Când anunță Ollivier resbelul în 15 Iulie 1870 în ședința sgomotósă a camerei, când bătrânul Thiers părăsi patul de dureri, pentru a veni să desminte Francia dela o întreprindere nenorocită, Gambetta singur se alătură pe lângă acest veteran inspirat. El singur nu insultă pe unicul patriot, a căruia voce tremurândă de bătrâneță și mișcare implora camera, să nu ducă Francia la perdare. El avură sórtea Cassandrei.

Catastrofa inevitabilă dela Sedan sosi și înmormântă cesarismul. Atunci Gambetta îndemnă cu totă energia proclamarea republicei, ceea ce se și întemplă

în 4 Septemvre. El, împreună cu ceilalți deputați, fu purtat în triumf de poporul entuziasmat, și fu numit ministru de interne. De aci încolo totă energia lui se îndreptă spre singurul scop, de a întări republica și a o curăți în focul luptelor și al victoriilor. În ministeriul republican, Trochu era ministru de resbel și președinte al consiliului, ér Jules Favres, vice-președinte și ministru de esterne. Atât de mare fu însă influința lui Gambetta asupra colegilor săi, încât aceștia inclinându-se superiorității lui, îi dederă imputernicirile unui dictator pentru domnia și apărarea națională în provinci. Cu acest decret de domn absolut afară din Paris se încređu el în 7 Octomvre unui balou, care-l scóse din capitala împesurată și-l depuse la Montdidier. În 9 Octomvre se afla în Tours, unde cuvintele lui înfocate aprinseră curagiul și puterea de resistentă a Francezilor. „Francezi!“ dicea proclamațiunea lui „înainte de tóte, singura vóstră ocupațiune să fiă resbelul, lupta până la cuțițe . . . Tóte mijlócele nóstre de acțiune, care sunt nemărginite, trebuie să le punem în lucrare . . . și în fine să declarăm solemnel resbelul național . . . Să ne rădicăm în masse!“

Cuvintele lui scóseră armate din pământ. Tot ce un singur om póte face în momentul pericolului, Gambetta a făcut. El conchiămă la arme pe toți bărbații dela 21—40 de ani; avansarea oficerilor o proclamă după merit, ér nu după vechime; dispuse depártarea mijlócelor de nutremânt, care ar fi putut servi inimicului; organiza resbelul popular; dispuse distrugerea mijlócelor de comunicațiune la apropierea inimicului. Advocatul elocinte se facu general înțelept, atât de mare era geniul lui de a se găsi în tóte la locul său. Talentul său organizator a făcut minuni așa încât generalii se închinau la ordinele lui. În șese săptămâni armata număra 180,000 de ómeni cu artileriă și cavaleriă. Tot-deodată se formau armate în alte provinci, încât numărul lor total era să atingă o jumătate de milion cu 1400 de tunuri. Dēcă generalii francezi ar fi avut energia și avântul său patriotic, victoria Francezilor dela Coulmiers, care avu drept urmare ocuparea Orleanului, ar fi putut cășuna o expedițiune victoriosă până supt mureii Parisului. Dar nenorocirile urmară una după alta, tóte armatele fură bătute și respinse de Prusieni, ér frumoșa capitală se predece învingătorilor. În furia sa patriotică, Gambetta nu recunoscu tractatul de pace, și rădică stindardul resbelului până la estremeitate. Era mai să se denumescă dictator cu putere absolută pentru ca să scape Francia de ocară, dar alte gânduri îi veniră și în 6 Febr. 1871 își depuse puterea pentru a redeveni simplu cetățen.

Ca deputat al adunării naționale sprigini el pe bătrânul Thiers, și după căderea acestui „liberător al

teritoriului," stătu ca sentinela atentivă îndărăptul soldatului Mac-Mahon. În anul trecut, când acest om, împins de intrigele monarchiştilor şi ale ultramontanilor, sili ministeriul Jules Simon să se retragă, şi desfiinţă camera republicană, lupta între preşedinte şi republică era declarată.

De atunci Gambetta îşi puse toate silinţele, ca noua cameră încă să fiă republicană, nu se lăsă a fi abătut din calea sa nici prin intrigile guvernului, nici prin mărtea bătrânului Thiers, şi reuşi. Pentru prima oră puterea legislativă învinsese puterea personală, fără revoluţiune, fără turburări. Acesta era un progres însemnat, care arăta că republica este la locul ei în Franca.

Acum Gambetta nu mai este tinerul de odată sprinten şi nervos, aprindându-se îndată la discuţiuni înflăcărâte. Păţaniile şi luptele l-au schimbat. Corpul său s'a îngroşat, şi caracterul său pasionat s'a stempărat. Totă ţinta lui este de a întemeia, er nu de a distruge, şi naţiunea franceză priveşte cu încredere şi mândria la acela, care e destinat să urmeze lui Mac-Mahon după împlinirea celor şapte ani.

Gambetta este acum omul cel mai iubitor de pace, şi partisanul cel mai înfocat al instrucţiunii obligătoare şi gratuite. Spiritul său pătrunzător a vedut ce lipseşte poporului francez pentru a ocupa un rang însemnat între popoarele lumii. Cultură şi er cultură este strigătul lui; pentru şcole trebuie să fiă bani mulţi, mai mulţi decât pentru recăştigarea Elsasului şi a Lotharingiei. Numai instrucţiunea va face fericirea poporului, dându-i mulţumire şi bunăstare materială.

Nimeni nu se pricepe, ca acest om, de a descurca situaţiunile cele mai încurcate, de a arunca cu un singur cuvânt lumina spiritului său în întunerecul cestiunilor celor mai întunecate. Cuvântul lui e strălucit, péna lui ascuţită, şi spiritul lui plin de lumină.

Este lucru de prevădut, că un om îmbogăţit de natură cu atâtea daruri nu se va opri în drumul său. El este chemat prin meritele sale, prin talentele sale organizătoare, şi prin influinţa sa nemărginită asupra majorităţii poporului francez, să ocupe cât de curând primul rang în republică. Este de sperat, că atunci va începe pentru Franca o eră de libertate înţeleptă şi de progres repede prin cultură şi pace.

Mitologia daco-română.

Spirituşul.

După credinţa poporului român, vrăjitoarele sunt în stare să facă fetelor pe nevjestorile pe dragoste şi pe ursită, să le aducă iubiţii din ori şi ce loc, din ori şi ce ţeră îndepărtată călări pe-o prăjină sau pe-o mătură. Ele ştiu să nchege apa, să lege ploile, să gicescă soarta oamenilor,¹⁾ să norocescă pe unii şi să nefericescă pe alţii, în scurt să facă tot ce alt om cu frica lui Dumnezeu şi cu sufletul curat nu e în stare să facă. Pentru a posede această putere ele şi-au vindut sufletul Necuratului, şi în schimb a căpătat fiă-care câte un Spirituş, care li se supune întru toate şi le împlinesce ori ce dorinţă, ori ce ordin. Făr de Spirituş vrăjitoarele n'ar putea fi nici-odată adevărate vrăjitoare. Că-cî cum ar putea ele aduce pe oameni călări pe prăjină şi pe mătură prin aer? cum ar putea ele omori pe cine-va fără a fi de faţă? cum ar putea să nduplece pe feciori ca să iubescă fetele, care nu le plac şi care de multe ori sunt urite de nu mai au margină. În sfârşit cum ar putea ele să facă toate acestea şi multe altele, decât n'ar avea un spirit necurat, cum e Spirituşul, care să le stea totdeauna în ajutor făcând toate în numele lor? Ori şi cine voeşte să se facă vrăjitoare trebuie mai înainte de toate să se fogrîiescă de un Spirituş, să pacteze cu acesta, să-şi vîndă sufletul lui, şi-apoi să se apuce de farmece şi vrăjitorii.

Chipul cel dintăiu şi cel mai uşor, priu care ajung vrăjitoarele în posesia unui Spirituş, după credinţa poporului, e următorul. Ieău adică un ou de găină părăsit²⁾ său

un ou de puicuţă neagră, care a ouat pentru întâia oră. Il învêlesc în bumbac alb (vată)³⁾ său în buci,⁴⁾ şi-l pòrtă subsoara stîngă nouă zile şi nouă nopţi⁵⁾. După acest timp se dice că din oul clocit în modul acesta iese un drăcşor în chip de pui. Acest pui e Spirituşul. La început Spirituşul e ca un pui de găină foarte mic, însă cu nctul creşce mare şi se preface în tot chipul, precum: mătă, şorece, căne, cal, ţap, muscă, purece, epure etc. Babele vrăjitoare, scoţându-l din ou îi dau un nume, precum: Nicornilă, Nichipercea, Gavrilă, Sărsăilă, Vasilică, Mititelul etc. Apoi il pun într'un unghi de casă şi-l ţin ascuns într'un hărb acoperit cu o olă ca nimeni să nu-l vedă, nimeni să nu şciă de el. Asemenea se ngrijesc ele foarte mult ca totdeauna, când cere trebuinţa, să-i dea de mâncare⁶⁾ şi tutun de fumat, să-l hrănescă bine şi să-l adape cum se cade. Însă mâncarea nu trebuie să fiă sărată nici-odată, pentru că Spirituşul nu suferă mâncările sărate. Decă vrăjitoarea nu caută de densusul cum se cuvine şi cum voeşte el, decât nu-l hrăneşte, nu-l dă tutun să fumeze şi nu-l adapă la vreme, Spirituşul o maltratéză în tot chipul. O sfarmă, o bate, nu-i dă pace să dormă cât e noptea de mare, în scurt, face cu densesle ceea ce numai un spirit necurat ca densusul e în stare să facă⁷⁾.

¹⁾ Cred. Rom. din ţinutul Dornei, com. de D-nul P. Ursul, cantor bis. în Căndreni.

²⁾ Cred. Rom. din Voloca de pe Sireti.

³⁾ Cred. Rom. din Voloca de pe Sireti şi din Horodnicul de jos. — Românii din ţinutul Dornei spun că vrăjitoarele pòrta acest ou subsoară atâtea zile cât cloceşte o cloşcă, şi abia după decurgerea acestor zile iese Spirituşul din ou.

⁴⁾ Rom. din ţinutul Dornei spun că Spirituşul trăeşte fără de mâncare.

⁵⁾ Cred. Rom. din Voloca, Sireti, şi a celor din Horodnicul de jos.

¹⁾ V. Alecsandri, Poesii pop. ale Românilor. Bucureşti 1866, pag. 10.

²⁾ Credinţa Românilor din Voloca de pe Sireti şi din alte sate româneşti din Bucovina.

Alt chip, prin care se p^ote c^op^eta Spirituș. e acesta. Cine voeșce să-l aibă se adresează cătră o vrăjitoare bătrână. care e acuma pe pragul morții, s^ou cum se mai dice „c' un picior în gr^opă și cu unul afară.“ rugându o să-i v^ondă „odorul.“ Bătrâna, se 'ntelege, decă i-a mai rămas vre-o scântee de frica lui Dumnezeu, și n'ar voi să-și p^erdă sufletul de tot, caută t^ote mijlocele cum să se curețe de Spiritușul s^ou și-l vinde acelora. care vrea^u să i-l cumpere^o). Alții spun eră, că se p^ote cump^era și dintr'o mulțime de dughene (bolte). Neguțătorii, care se ocupă cu vinderea acestui spirit necurat, îl țin, după cum se dice, închis într'o pană de găscă ca și argintul viu, s^ou într'un șipuşor, de unde nu p^ote scăpa, până ce nu-i dă drumul cump^erătorul^o).

Mulți însă ajung în posesia Spiritușului fără de voea lor și fără să aibă lipsă de el. Etă cum? vrăjitoarea, care l-a avut mai nainte, voin^d a scăpa de d^ensul, îl înveșce în vre un lucru prețios, îl pune într'un loc anumit, pe unde se 'nv^ertesc mai tare omenii, s^ou îl legă într'o năframă scumpă și mestecându-se pⁱntre omeni, mai cu samă în zile de t^erg, lasă anume să-i pice năframa s^ou să i-o fure cineva, și-și caută cât mai iute de drum. Spiritușul se legă acum de omul, care a găsit s^ou a furat năframa și nu se lasă de d^ensul odată cu capul. Nenoroceitul posesor al obiectului găsit s^ou furat cunoșce îndată din mai multe semne, că trebuie să se fi legat de capul lui vre un Spirituș. Drept aceea, decă voeșce să-l păstreze și să se folosescă de d^ensul, trebuie să se 'ngrijescă de susținerea lui, er de nu, caută să se curețe de d^ensul prin aceleași mijloce ca și vrăjitoarea. La dincontră o păt^eșce urit, că-ți Spiritușul nu-i dă pace nici un minut, ci și în nopte îl maltratează, atât pe d^ensul cât și pe totă familia sa, și pe t^ote vitele câte le are pe lângă casă. Lucrurile i le strică, i le aruncă în t^ote părțile, și ori ce-ar întreprinde nu-l lasă să aducă la cap^et. De altă parte, după cum vom vedea din cele ce urm^eză mai la vale, vrăjitoarea care a scăpat de d^ensul prin post și rugăciuni, prin ajutorarea celor săraci și prin alte fapte bune, se p^ote f^orte ușor mântui de păcatele ce le-a avut mai nainte și scăpa de urgia și munca cea vecinică a iadului^o).

Am dⁱs mai sus, că fiă-care om, dar mai cu samă vrăjitoarele, ajung^end în posesia vre unui Spirituș, trebuie să pacteze cu d^ensul. Voi^u să ar^et acuma mai pe larg, în ce constă acest pact. Mai întâi^u vrăjitoarea trebuie să-și v^ondă sufletul s^ou pe vecie Spiritușului. Mai departe nu e liberă ca alți creștini să se r^oge la Dumnezeu și să-și mărturisescă preoților t^ote păcatele, nici să facă cui-va vre-un bine pe lumea ac^esta, ci tot numai r^eu. Er în-țemplându-se să facă vre unui om bine, îl face ea mai mult pe conta s^ou cum se dice pe spatele altuia, pe care ori că-l nenoroceșce pentru totdeuna, ori că-l om^oră. În schimb pentru t^ote acestea, precum și pentru buna îngrijire și susținerea lui, Spiritușul ori ce-i porunceșce stăpâna sa fi împlinesce într'o clipă. Nici-odată și pentru nici o faptă rea nu i se pune el în potrivă. Așa de exemplu, decă voeșce vrăjitoarea să aducă pe iubitul vre unei fete din departare, Spiritușul cât ai bate în palmi se duce și nu

se lasă, de-ar fi acela și la marginile lumei, până ce nu-l află. Atunci îl pune călare pe-o prăjină s^ou pe-o mătură s^ou pe-un alt obiect și aduc^endu-l prin aer îl slobode pe horn în casa vrăjitoarei. Ac^esta în tot timpul, cât e Spiritușul dus, borboroseșce nișce cuvinte vrăjitoarești și mestecă un hârb cu felurite buruene și unso^ri în vatra focului. Tot din porunca vrăjitoarei, care face „pe ursită“, om^oră Spiritușul pe iubita vre unui fecior, și face pe acesta să iubescă altă fată. Despărteșce prin m^orte s^ou prin alte mijloce, după cum dispune vrăjitoarea, pe cei căsătorii, ca în urmă unul dintre aceștia să se cunune cu pers^ona, dela care a c^op^etat, vrăjitoarea o plată bună ca să-i facă pe ursită^o).

Mai departe, decă vrăjitoarea are ură pe cine-va din ori ce causă, tr^omite pe Spiritușul s^ou ca să-i facă cele mai mari neplăceri și neajunsuri. Spiritușul, ascultător ca totdeuna, se duce la casa celui înpricinat cu vrăjitoarea și-i chilaveșce s^ou îi om^oră vitele, îi varsă și-i împrășcie t^ote semințele s^ou i le mestecă una cu alta, așa de exemplu: mălaiu-mărunțel cu mac, cu semință de trifoiu, de curechiu, de ridicie și altele; grău cu aeghină, opsigă, mazărice etc. Ii aruncă încolo și 'nc^oce t^ote vasele și uneltele. Se sue în podul casei și începe a miorlăi ca mâtele, a hodorigi și a tr^onti cu ce-i vine în mână. Pe lângă t^ote acestea se mai legă și de capul omului, îl munc^eșce, îl sfarmă, îi strinbă vr'o falcă, în scurt, atăta-l chinu^eșce, până când îl lasă mai mort^o).

Asemenea se dice, că Spiritușul adună toți banii căți îi dă stăp^onu^l s^ou stăp^ona sa când cump^eră vre un lucru. Cu ajutorul Spiritușului p^ote vrăjitoarea să cumpere de-un galben o mulțime de lucruri prețioșe, care fac sute de galbeni, și la urma urmelor galbinul s^ou tot îi rămâne în pungă. Spiritușul, care se p^ote preface în tot chipul și pentru care nu există nici o încuet^ore, se duce și-i aduce galbenul, de-ar fi legat într'o sută de petece și ascuns și încuiat c'o sută de lăcate. Ba, Spiritușul îl fură chiar și din naintea ochilor omului, fără să se șcie când și cum. Dela ac^estă credință se vede că vine și dicala: „a pus cel mititel codița pe d^ensul,“ când cine-va p^oerde vre un lucru din naintea ochilor și nu-l p^ote afla^o).

Spiritușul e și atot-șciutor. De aici vine că Zodie^rii și Vrăjitorii, cariⁱ încă trebuie să-l aibă, dar mai cu samă Vrăjitoarele, șci^u să gicescă ce au pătⁱt și ce au să mai păt^eșcă omenii. Șci^u să spună acurat când a fost cine-va bolnav și când are să se mai bolnăvescă și din ce le va fi lécul. Șci^u să spună că cutare are să 'ntreprindă vre-o călătorie, de care nici n'a visat, și pe care într'adev^er mai cur^end ori mai târ^ou o și întreprinde. Spiritușul spune stăp^onu^l s^ou stăp^onei sale din fir în p^er cum are să gicescă și să profetescă acelora, cariⁱ vin la d^ensii ca să-i consulte într'o privință s^ou într'alta. Vrăjitoarele sunt numai interpretele Spiritușului. Fără de-ac^esta ele n'ar șci nimic ca ori care alt om de r^end. Și cum interpretează vrăjitoarele dizele Spiritușului, chiar așa se și 'nt^emplă. Mulți omeni, cariⁱ au âmblat pe la d^ensele și le-au consulat spun că și-au aflat pagubele, că s'au bolnăvit și s'au vindecat cu lécurile spuse de vrăjito^{re}, în scurt că li s'au

^o) Cred. Rom. din Voloca.

^o) Cred. Rom. din Ilieșci.

^o) Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de D-nul P. Prelipeân, apoi și cred. rom. din mai multe alte sate.

^o) Credința Românilor din Bucovina cât și din celelalte țeri locuite de Români.

^o) Cred. Rom. din Horodnicul de jos și din alte sate din Bucovina.

^o) Idem.

implinit tóte cu de-amăruntul așa după cum le-au profetit vrăjitoarele¹⁴⁾.

Ceilalți ómeni, carii mai au Spirituș, încă se folosesc de densusul ca și vrăjitoarele, vrăjitorii și zoderii. Fiă-care face cu densusul ce voeșce și cum îl învață mintea. Se crede însă, că aceștia nu sunt așa de reütacioși și de temuți ca vrăjitoarele, ci ei urmăresc cu totul altfel de scopuri. Așa, de exemplu, vênătorii, carii au Spirituș, când se duc la vênat, totdeuna se 'ntorc acasă cu câte una seú mai multe sêlbătécimi, totdeuna trebuie să 'mpușce ceva, că-cî Spiritușul alergă și căutând sêlbătécimele le aduce ață spre țelul vênătorului. Êr decă vre o sêlbătécime, simțind ce-o astéptă, cercă să scape și să fugă, Spiritușul n'o lasă ci o ține în loc și-o îndreptă spre țeva pușcei vênătorului. Afară de acésta și pușcile unor atari vênători sunt menite ca nici odată să nu greșescă, ci totdeuna să nimerescă cu succes¹⁵⁾.

Spiritușul, după credința generală a poporului român, ce vreî, aceea-ți face. De-aicea se vede că vine și dicala „cutare trebuie să aibă Spirituș,” când cine-va e îndemánatic în tóte, când ori și ce de lucru, fiă acela cât de greu, îl aduce la un sfêșșit bun, când întreprinde ceva ce alt om de sama lui nu s'ar fi încumetat să 'ntreprindă, seú când inventeză vre un lucru nou, despre care mai nainte nici nu visase nimeni.

Vrăjitoarea, și în genere tot omul care-a avut Spirituș

¹⁴⁾ Cred. Rom. din ținut. Dornei com. de P. Ursul. Acésta credință însă există pretutindeni la Români.

¹⁵⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos com. de D-nul P. Preliceán. Se dice că se află mulți ómeni, dar mai ales babe-vrăjitoare, cari știu să lege pușcele, și atunci vênătorii, ori cât de iscușiți și măestrii în vênatorie, nu pot pușca nemică. Sunt alții éra-și, carii știu să le deslege. Însă cum le lęgă și le deslégă, până acuma n'am nici o șcire.

și s'a desbărat de densusul până a nu-l pripi mórtea, decă se rógă din tótă inima lui Dumneđu, decă-și mărturiseșce și se căeșce de tóte păcatele și fărădelegile câte le-a comis pe-acésta lume și nu mai face niméruî nici un réu, ci tot numai bine, Spiritușul n'are influință asupra-i pe cealaltă lume. Din ziua în care s'a desbărat de densusul, s'a rupt și pactul prin care și-a fost vîndut sufletul pe vecie Spiritușului. Din contră, cei ce în viața lor au vre un Spirituș și nu caută din bună vreme a se curăți de densusul, e vai și amar de capul lor. Când vine mórtea să le curme viața asta păméntenă, de-ar și voi ei să se curețe de densusul, atunci e prea târziu. Spiritușul rămâne stăpán pe sufletul și trupul lor, și face ce voeșce cu densusii. Ori și cât de bine ar fi fost ținut și îngrijit, Spiritușul începe a-i maltrata încă pe patul morții. a-i stropși, a le face spumă la gură și a-i schinosi în tot felul. Decă se află ei pe laiță ori pe pat, Spiritușul îi dă jos, și acolo începe a-i frământa și a nu le da pace să móră în liniște ca alți ómeni curați. Êr după ce mor, Spiritușul îi aruncă jos de pe laiță seú-ori de unde se află, îi isbeșce afară din sicriú și nici morți nu le dă pace. După înmorméntare face fel de fel de turburări prin casa repositului, așa încât de réul lui ceilalți membri ai familiei nu pot șede în casă, până ce nu vine vre un preot, care, sântind casa, cu ajutorul rugăciunilor și al stropirei cu aiasmă depărtéză Spiritușul din casă¹⁶⁾.

În cealaltă lume sufletele acelora, carii au avut Spirituș, și nainte de mórtea lor nu s'au desbărat de densusul, merg de-a dreptul în iad, unde trebuie să sufere munca cea vecinică, să facă tóte ce li-ar porunci Spiritușul, precum li-a făcut și el pe lumea acésta¹⁷⁾.

¹⁶⁾ Cred. Rom. din Horodnicul de jos, com. de D-nul P. Preliceán. Dar acésta credință exista mai pretutindeni la Români.

¹⁷⁾ Credința fórte lăpítă între Români.

S. Fl. Marian.

Românii atacați și aperați de străini.

În anul 1871 a apărut cartea lui Roesler care susține ipotesa: că Românii din Dacia traiană au trecut pe timpul lui Aurelian peste Dunăre în Dacia Aureliană, și de acolo s'au refintors pe nesimțite numai cătră finea evului mediú¹⁾.

Contra acéstei ipotese se rădică docentul din Insbruck Iung și o combātu cu mult succes în mai multe broșure. Ca să sfărâme tóte argumentele cestui din urmă, veni celebrul filolog și istoric magiar Hunfalvy cu opul seú Etnografia Ungariei²⁾. Acum însă broșurele D-lui Iung crescură și deveniră op complet sub titlul „Românii și Românii din țerile Dunării.”

Aceste două opuri le supune unei critici rigurose H. Kiepert într'un articol apărut în „Globus” No. 14. 1878. Ia etnografia țerilor dunărene.

Avënd firma convicțiune, că acest articol trebuie să

¹⁾ Că acésta ipotesă nu e nouă dovedeșce Dr. Julius Iung și se miră cum de n'a cunoscut Roesler pe Berkó (1778), pe Sulzer (1784) și pe Engel. Kiepert.

Continuitatea Románilor în Dacia traiană o susține binișor Petru Maior în Istoria pentru începutul Románilor în Dacia. Cap. III, §§ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Tacit.

²⁾ Apărută în trad. germ. de prof. J. H. Schwiker, Buda-Peșta 1877.

înterezeze pe toți Românii, fmi ieú voea să scot dintr'ensul ceea ce ne priveșce direct pe noi.

Critica începe cu Etnografia Ungariei, op premiat de academia magiară din Buda-Peșta, cap de operă în literatura magiară după opiniunea celor mai erudiți compatrioți din Ungaria.

Cartea D-lui Hunfalvy, dice criticul, cuprinde 446 pagine. Cele 86 din urmă sunt ocupate de 699 notițe critice și literare, care n'au alt scop, decât a obosi pe cetitor și a-i răpi timpul.

Secțiunea I, dela § 1—15, nu cuprinde decât reproducțiuni din scriitorii cunoscuți de tótă lumea literară, din Blumenbach, Retzius, W. de Humbold, Steinthal, Fr. Müller, O. Peschel și alții. Nu era nici un păcat, ba din contră, era bine să fi lipsit atât aceste reproducțiuni, cât și caracteristicile zoologice, care se repeșec fără nici un scop la fiă-care grupă. Din măsurarea cător-va cranie nu se póte deduce unghiul feții, colórea ochilor, a pèrului etc. Din contră togmai ce ar fi să cauți, aceea lipseșce. Nicăiri în tótă cartea nu se încercă autorul a caracteriza dispozițiunile spirituale ale cutărei seú cutărei seminții. Tăria autorului constă în contemplațiunea istorică. Cu tóte acestea, cu părere de réu trebuie să constatăm, că istoria

antică, adică timpul dinaintea de venirea Ungurilor (pag. 18—35), este partea cea mai slabă. Clasificarea perioadelor de pământ, de bronz și de fer după stadiul, la care a ajuns astăzi știința preistorică, este deja învechită. Puținele observări asupra obiectelor aflate pe teritoriul Ungariei nu lămuresc de loc relațiile adevărat etnografice din vechime¹⁾.

Și mai puțin putem profita din perioada romană (§ 20—23). Autorul espune aci foarte pe larg istoria politică a Romanilor din timpul imperiului, de multe ori însă cu mare naivitate; și apoi, totmai ce ar trebui să spună, rețace. Totă lumea aștepta să aște aște lămuriți asupra relațiilor sociale și etnice din provinciile romane, Dacia și Panonia. Material pentru acesta se află destul la istoricii cunoscători ai anticității. Din timpul Romanilor au rămas nenumărate inscripțiuni. Calea acesta este într'adevăr obositoare, dar T. Mommsen (1873) a cules inscripțiunile cu multă diligență și le-a esplicat cu agerimea unui geniu, ba ce e mai mult, a tras din ele și concluziunile putincioase. O. Hirschfeld (1876) a făcut o nouă colecțiune din isvoră prospete. Unui bărbat crud și specialist, cum este D-nul Hunfalvy, nu-i este permis a nu cunoșce pe numiții autori și a nu folosi un material atât de vast²⁾. În următoarele secțiuni despre perioada germano-hunică, desparte timpul Avarilor și despre domnia Francilor (§ 24—34) poate amusa pe compatrioții săi magiari; cât pentru lectorii germani, cari cunosc pe Dümmler și pe Büdinger, nu produce nimic nou.

Are însă autorul merit necontestat în partea II, unde espune relațiile etnice dela ocupațiunea magiară încoace³⁾.

Criticul H. Kiepert, după ce examinează opul în ce privește pe Unguri, pe Germani, pe Slavi, pe Țigani, pe Armeni, pe Iudei, vine la Români.

Să-l urmărim aci cu mai multă atențiune.

Ne mai rămâne să vorbim, dice el, despre un popor mai important în privința numărului și a vechimei sale. Români, cum se numesc ei, séu Valachii, cum îi numesc alte poporă (ung. oláh), după convingerea noastră, sunt cel mai vechi popor din câte locuiesc astăzi în țările dunărene, cel puțin în totă partea orientală și probabil chiar în munții de mătă-nopțe. În privința originii și a înrudirii acestui popor ne permitem a avea și a susține altă părere, decât cea profesată de autor. D-nul Hunfalvy adoptează cunoscuta ipotesă a defunctului Roesler în tot cuprinsul ei și în parte mare o reproduce din cuvânt în cuvânt. După această ipotesă, poporul Român de 8 milioane care locuiesc astăzi pe rîpa stîngă a Dunării, a venit aici cătră finea evului mediu din țările dela sudul Dunării, adică din Bul-

garia de astăzi, fiind-că numiții autori au căpătat convicțiunea, că numai țările de pe rîpa dreaptă a Dunării au fost romanisate pe deplin! D-nul Hunfalvy presupune că Dacii din munți, mai cu samă din partea orientală a Transilvaniei, ba chiar și cei din șesurile Moldovei, n'au fost supuși de Romani, că prin urmare n'au fost romanisati și nu pot fi protopărinții Românilor de astăzi. Acesta este o simplă presupunere, care nu se bazează pe nici un document din anticitate. Mai departe susține el, că Români și-au luat numele din provincia de atunci Romania. Ce va răspunde însă, când îi vom pune întrebarea, că ore cei ce numesc țera lor Suisse romande, Lorraine romande și cei ce se numesc pe sine romanceros (în Spania), trăiau la sudul Dunării, ca să ajungă a se numi astfel? Tot așa de iluzorii sunt și concluziunile, ce le trage din împregiurarea, că cele mai multe nume romane de locuri au perit. Dacă acest popor nu-și întrepruie viața lui în Dacia, păstra de sigur numirile vechi, cum s'au păstrat și în alte provincii romane⁴⁾. El nu consideră însă, că datele geografice și istorice sunt atât de puține și nesigure, încât nu se poate trage din ele nici o concluziune. Apoi totă lumea știe că incursiunile barbare, ce au urmat neînterupt una după alta, începând din secolul III., au nimicuit toate instituțiile cetățenești și au smuls și cele din urmă rădăcini ale culturii romane. Fiind-că limba română nu conține elemente germane, susține el că Români au venit în Dacia numai după ce a trecut perioada gotică și cu această ocaziune uită că Goții au viețuit mai bine de 100 ani fără a lăsa urme limbistice chiar în acele ținuturi (la sudul Dunării), de unde dice, că au venit Români. Lucrul nu e de mirare, fiind-că domnia lor era trecătoare și nici decum civilizatoare, ca a Romanilor. Tot atata valoare are și argumentum a silentio. Fiind-că nici un autor nu pomenește despre Români, așadar ei nici n'au fost în țările acestea. Până în secolul al 16 și 17 numele Românilor mai nici nu vine înainte și pentru prima oră apare la scriitorii bizanțini numele de Βλαχῆς (anul 968), deși acest nume s'a aușit în gura Germanului cu 500 ani înainte. Faptă ce nu se mai poate contesta.

De valoare cu mult mai inferioară sunt argumentele, ce le scote autorul cu multă silință și predilecțiune din relațiile bisericăști. Fiind-că datele istorice în privința creștinării popoarelor din Orientul Europei sunt prea puține, și fiind-că Români au aceleași formule și același cult ca Bizanținii, D-nul Hunfalvy conchide, că Români au trebuit să via în țările acestea numai după ce se consolidase catolicismul în Ungaria și Transilvania! Pentru acesta aduce ca probă o emigrațiune în Transilvania în suta 16, ceea ce nu dovedește nimic mai mult, decât presiunea și asuprirea ce aveau să sufere Români din partea Turcilor.

Peste tot trebuie să mărturisim, că nu putem înțelege nici decum ca dintr'o țară, care deja în evul mediu era slavisată, să iasă un popor românesc de atâtea milioane și să se așeze la Nordul Dunării în altă țară de asemenea cu totul slavisată, ér aci să înghită pe Slavi și să păstreze limba romanică. Considerând însă, că limba română se aude și se vorbește dela Tisa până la Dniștru, adică pe

¹⁾ Ore cugetat-a densul când a scris? În § 19 datele aflate la Herodot, Cesar, Strabo le înșiră fără nici un scrupul în timpul preistoric. Pe pag. 46 în una și aceeași propozițiune nu poate defini marginile imperiului Cuașilor, și îndată numește 10 comitate de astăzi, care cuprind teritoriul unde se formase imperiul numit. Din didici getice sarmaticeque (Ovid) deduce că limba getică era identică limbii sarmatice. E mică eróre, a tradus pe que cu séu. Ceea ce cetesc alții în Pliniu și Ptolomeu, D-nul Hunfalvy ceteșce în Strabo și enumeră un șir de afluenți ai Savei (pag. 50) etc.

²⁾ E adevărat, că la pag. 56 citează opul lui Mommsen, dar l'a folosit réu, că-ci reproduce ca adevăr istoric eróreă combătută de Mommsen. Pune adică Argument identic cu Innichen de astăzi.

³⁾ Ca să nu seduc pe nimeni adaug, că chiar în partea acesta este combătut forte aspru.

⁴⁾ Din Anglia până în Mesia, esclamă autorul fără potrivélă, că-ci de și-ar fi dat puțina ostendă, s'ar fi convins că în Anglia au perit cele mai multe numiri vechi, éră în Panonia și Mesia mai tôte.

tot teritoriul ocupat de Traian, este imposibil a presupune, că o nouă imigrațiune ar fi fost în stare să ocupe totă suprafața aceea în totă estinderea ei. Astfel de minuni nu pot intra, decât în capetele fanțaștilor, dar știința nu le poate admite cu nici un preț.

Cel din urmă argument, prin care susține criticul

continuitatea Românilor în Dacia este, că la venirea Ungurilor nu se vorbia altă limbă decât limba latină. Dovadă pentru această aserțiune este și cuvântul unguresc de ák, care înseamnă latin séu roman.

De aci înainte vorbește Kiepert cu multe laude despre opul „Romanii și Români” al lui Dr. Julius Iung.

J. C. Tacit.

La vióra mea!¹⁾

Când inima mea geme, sdrobită de durere,
Ce 'n lume reu muncește pe bietul muritor,
Și niminea nu vine cu-o blândă mângăere
S'alunge de pe frunte-mi al suferinței nor,

Atunci vióra numai durerea îmi alină,
Și inima-mi sdrobită mai farmecă puțin.
Ah! cât de mult îmi place armonia ei lină,
Ce córdele-î revarsă ca un torent divin.

Ah! musica în lume e limba ângerescă,
Înalte simțăminte ne pôte inspira,
Ne dă idei sublime, ce limba omenescă
Nu pôte nici-odată, ca dânsa, exprima.

Revelă infinitul prin vocea ei divină
Și tot ce-al nostru suflet viséză mai curat;
Când, ca un cor de ângeri, în aer ea suspină,
Atunci te simți în Spațiu de-odată transportat.

Ce dulce armoniă! ce sunete divine
Încântă al meu suflet și 'n cer îl însoțesc!
Dar . . . inima-mi sdrobită începe să suspine
Și tritele-î lamentate cu cântu-mi se unesc!

R. - Vâlcea, Octomvre 1878.

Carlotta Maerson.

¹⁾ D-ra Carlotta Maerson bine-voește a ne trâmite aceste grațioase versuri cu promisiunea, că va continua și de aci înainte a ne comunica asemenea produceri ale talentului său poetic.

Red.

Higiiena.

Mișcarea și odihna.

Omul este destinat să-și câștige pânea de toate zilele în sudorea feții sale. Așa a dis creatorul către primul om, care prin păcatul său a fost alungat din raiu. Fiecare pôte vedea la sine însuși cât de adevărate sunt acele cuvinte. Când trupul său slăbește din lipsa de apetit, când organele sale devin șubrede, fără tără, atunci un fel de imbold al naturei împinge pe om să iea secura seacă ferestrel și să-și recâștige sănătatea prin muncă trupescă. Cine nu-și aduce aminte din copilăria de fabula pacientului însănătoșat? Acesta era un bogat, care din prea multă odihnă se îngroșase și devenise neputincios. În zadar îl vizitară toți medicii, nici unul nu-i găsi lécul. În sfârșit veni unul, care geci cauza bólei. El făcu pe pacientul său să-l viziteze pe jos în casa lui destul de îndepărtată, pe urmă supt pretecest de a omorî viermele mare, care se afla în pântecul bolnavului, îl făcu să tae lemne câte-va ore pe di; omul nostru se însănătoșă.

Este adevărat, că mișcarea a vindecat multe bóle; de altă parte mușchii încordați prin activitate capătă putere, tãrie, mobilitate prin mărirea circulațiunei sângelui.

Mișcarea acomodată produce fôme și sete în urma cheltuelii substanței muschilor și a nervilor, precum și prin înmulțirea secrețiunilor fluide (cu deosebire sudórea). Procesele necesare pentru întreținerea nutririi devin mai active și structura corpului omenesc se desvóltă mai bine. Ósele se întăresc, golul pieptului și al pântecului capătă un cuprins cuviincios, osul spinărei se forméză cum se cade.

Décă orî cui nu-i stau la dispozițiune lucrările corporale, este un alt mijloc de a face mișcare. O preumblare de cel puțin 2 ore în aer curat se socotește ca in-

dispensabilă pentru sănătate. O instituțiune adevărat filantropică din punctul acesta de vedere este gymnastica. Ea întărește trupul, desvóltă îndemânarea corporală. Ba, ce e mai mult, aceste eserciții influintéză considerabil asupra sufletului. *In corpore sano, mens sana*, dice latinul. Legătura strînsă între trup și suflet face, ca o întrebuițare înțeleptă a gymnasticeii să împospeteze și să mărescă puterile fisice, intelectuale și spontane. Incordarea străordinară a puterilor trupești, cutezarea, bucuria reușitei, obiceiul de a se încrede sie-și în momente de pericol, produce curagiú, resoluțiune, vedere repede, întrebuițarea liberă a puterii. Ritmul sever al mișcărilor comune tărășce cu sine și pe cei mai nefindemânatici și mai leneși, reține între marginile cuviincioase pe cei nerăbdători și nesupuși, așadar îi face pe cei dintăiú ómenii mai curagiosi și mai energici, ér în cei din urmă desvóltă puterea de dominațiune proprie.

Jocul, împreunat cu o trecere amăsurată la lucru seú la ocupațiunii folositoare, încă oferă o mișcare, ce influintéză salutar asupra trupului și sufletului. Aici se dá nutremânt bogat facultății de invențiune, spiritului, resoluțiunei și curagiului. Copilul se simte bine, comod între semenii seii, și această comunicațiune împreunată cu ocasiunea desă de a emula, contribuește ca cea mai mică scânteia a individualității spirituale a copiilor să se deștepte și să se aprindă.

Omul, al cărui corp este îngrijit cât se pôte de natural, pôte face multe. Pentru el ocupațiunea ulterioară în școlă seú în casă nu este stricaciósă. Décă astădi s'au făcut alte esperințe față cu copii moleșiți, care pretind o micșorare a activității lor, réul trebuie vindecat din rădăcină. Având grija de a păzi nișce reguli de sănătate raționale, nu vom avea lipsă să ne gândim nefcetat, cum să

micșorăm măsura lucrului, pe când din contră referințele timpului nostru cer o mai mare cheltuélă de putere.

Omul sănătos simte bucuria pentru folosul, pe care și-l pregătește sie-și și celorlalți omeni prin lucrul său. Odihna membrelor sale ostenite este o adevărată plăcere, pe care omul moleșit și șubred nu o va cunoșce nici-odată. De altcum, lucrul nu trebuie să fiă esagerat. Natura singură îngrijește ca să se observe o măsură, făcând pe omul muncitor să simtă dela un timp neplăcere și obosélă. Atunci a venit momentul odihnei.

Adevăratul răpaos al tuturor organelor omenesci este nópcea. Pentru ca somnul să fiă într'adevăr reparator, trebuie să începă înainte de međul nopții și să dureze, pentru omeni mari, 6 până la 7 ore. Copii au lipsă de un somn mai îndelungat, cam 10—16 ore. Omul pôte să se obișnuască, de a-și dormi somnul și într'alte ore, dar nici aici nu trebuie trecută cu vederea legea naturală, după care noi, ca și dobitocele, trebuie să ne odihnim la apusul sórelui și să ne apucăm de lucru la răsăritul lui. Acesta, pentru-că valurile de lumină ale zilei forméză o iritațiune pentru activitatea organismului, pe când liniștita nópte întunecóă, delăturând acea iritațiune, invită la odihnă.

Somnul este o stare, care se repeșce regulat și în care creerii și-au înterupt activitatea de tot séu numai în parte (de aci visurile). În timpul acesta, așa numitele procese vegetative, care se produc fără voea noastră și servesc la nutrire, se continuă neturburate restaurând substanța creerilor, ce se odihnesc.

Încă nu suntem luminați asupra cauzei somnului. La persoane greú bolnave se arată un fenomen demn de observat. Se bagă de samă că la apunerea sórelui simțul de bolnăvire este mai pronunțat, pe când la revérșatul zorilor se micșoréză. Se pare, ca și când natura organismelor și-ar concentra influința forțelor interioare asupra procesului de vindecare, după-ce valurile de lumină nu le mai irită.

Orî cum ar fi, mișcarea și odihna trebuie să urmeze una după alta regulat, decă vrem să fim sănătoși. Neregularitatea în aceste două faze alternative ale vieții noastre produce destrămarea organismului nostru, slăbiciune, bóle, și scurtă vieță omenescă. Atât e de adevărat că, numai urmând legile naturei atât de simple și atât de evidente, putem să ne așteptăm la o bêtrânețe verde și îndelungată.

Conversațiune.

Danțul.

Și de-ating pământul cu al lor picior,
Se lovesc de ceruri prin sufletul lor.
Valul, de Șerbănescu.

— „Mamă, du-mă la bal,“ dice vocea armonioasă și rugătoare a tinerei fete.

Primul bal! Aceste cuvinte deșteptă în inima ei mii de simțăminte de curiozitate iresistibilă, de promisiuni încântătoare. Primul bal este prima plăcere îmbetătoare.

Sala este decorată cu lucș, valuri de lumină fac să strălucescă în flórea juneții frumșele aprinse de demonul danțului. Parfumuri îmbetătoare se urcă la cap și transpun nervii într'o iritațiune continuă. Audi! primele acorduri ale unui vals răsună armonioșe. Cavalerul vine și cere; fecióra roșeșce și acordă. Etă, părechea se învrteșce nebună, sfiela dispăre, sufletul cuprins de încântările momentului se urcă la ceruri.

Și de-ating pământul cu al lor picior,
Se lovesc de ceruri prin sufletul lor.

Atunci tóte supărările vieții, tóte momentele de suferință sunt uitate. Viéta e scurtă, juneța și mai scurtă, să profităm de ea. Veđi acele trupuri fragede cum se mlădie după ritmul atrăgător al frumosului vals, veđi cum fata tinăreă se lasă încredetóre pe brațul fericitului cavaler! Nu este ore adevărat, că ne întórcem în timpurile primitive, când natura era singurul consiliar al omului? Ceea ce în alte zile este oprit, astăzi este o condițiune a etichetei. De aceea brațul junelui strnge talia feciórei, mâna acesteia zace încredetóre într'a lui și în această îmbrățișare nebună se aruncă înfăcărăți în vârtejul danțătorilor. Ah! da, fericite momente! Și cât de curând trec! Folosiți-vé de ele . . . !

Nu este popor, care să nu danțeze; n'au fost timpuri, în care danțul să nu fi fost cunoscut. În antichitate apare ca o parte a cultului religios. Preoții egipteni ese-

cutau în procesiunile lor danțuri pantomimice serioșe, care la înmormentări deveniaú jalnice. În India originea lor se pierde în vechimea timpurilor. La tóte procesiunile trebuiaú să jóce fete tinere înaintea chipurilor dumnezeesci cântând lauda și faptele deilor. — În Italia se găesc mai întâiu la anticii Etruscii; dar la aceștia se esecutaú fără cântare și mimică, însoțite numai de tonurile fluerei, ér danțătorii formaú o clasă deosebită a societății. Danțurile etrusce au fost introduse în Roma cu ocasiunea unei pestilențe cu scop de a împăca mânia deilor, și de atunci s'au întrebuițat la tóte sacrificiile. Curând însă deveniră ele în Roma o petrecere a tinerimeii și până la resbelele punice învrtaú să jóce tinerii Romani de ori-ce stare. În Italia eraú și măestrii de danț, cariú au devenit fórte renumiți ca scriitorii despre arta lor.

Germanii anticii încă le-au cultivat, ér dela ei s'au transplântat mai departe în poporul creștin, care danța în biserici, deși i s'a interđis de repeșite ori o asemenea profanare a religiunei creștine.

Creștinismul cu obiceiurile sale serioșe condamnă acest fel de landă a Dumnezeirei. Părinții bisericeii, ca Vasile, Ioan gură de aur, Ambrosiú și Augustin numiaú danțurile un păcat născocit de Satana. Afuriseniile acestor sfinți părinți n'avurá însă nici o influință asupra creștinilor cu moravuri ușore, ba împératul Iustinian nu se rușină de a lua în căsătorie pe danțătóra Teodora.

Preoții catolici au fost destul de indulgenți față cu danțurile. Dintre reformatori Luther s'a pronunțat, că credința și charitatea nu se pierd prin danțuri care sunt o petrecere nevinovată. Capii școlei pietistice, cu deosebire Franke, Ioachim Lange și Collin, au fost de altă părere. Ei le numiaú lucruri diavoleșci, ér predicătorii în direcțiunea acésta se lásară a fi trîși de pasiunea lor antilumescă până a afurisi pe cei ce danțau și a le refusa cuminecătura. Curând însă guvernele puseră capét la acest zelotism.

Astăzi, mulțămită cerului, nimeni nu ne afurisește decât șcim valsul, polca, seú cadrilul. Ba, ce e mai mult, un om, care n'a primit această parte a educațiunei sociale, trebuie să-și iea catrafusele și să se retragă într'o mânăstire. Cum va putea câștiga inima unei amabile domnișore, decât nu va ști valsa ușor și elegant, decât nu o va ști răpi pe brațe nervoase și să o facă să sbóre după ritmul unei muzici amețitoare?

— „Ce cavaler plăcut!“ (ținea denunțând o frumoasă domnișoră lăudând pe un tinér de altcum cam prosticel. „Cum știă valsa de frumos; să tot danțezi cu el.“

Ah, așa este astăzi. De sigur sfântul Ión Chriostom privește cu întristare din înaltul cerului, cum s'a stricat lumea lui creștină.

Da, s'a stricat, că-ți astăzi tot omul danțeză. Țeranul din oliba miserabilă își rupe picioarele la zărnaiturile unei lăute crepate. Fetița cu cretință se înverșește cochetă în hora serioasă seú în ardelenésca amețitoare.

Domnișora elegantă se avântă în sala lusuosă de bal și gustă plăcerile îmbetătoare ale valsului.

Astăzi danțul a intrat pe deplin în obiceiurile societății. Nu trece o ocasiune fără danț; fără el o petrecere n'are nici o însemnătate. Un viitor plin de bucurii și de lumină suride tinerei fecióre în séra de bal, ér bêtrána își aduce aminte cu plăcere de timpurile trecute, când adoratorii voltigeau ca fluturii îm-

pregiurul ei. Ah, Dómne, câte inimi fragede și iubitoare surfid pentru un moment, se lasă a fi tirite de încântătoarele farmece ale unei séri de bal, pentru ca póte în reversatul zorilor să începă o lungă viétă de suferințe.

Correspondent englez în Borna.

Existența acestor ființe plâpânde pare acoperită de roze, dar o mână crudelă se ivește, răpește rozele și descopere ghiंपii martiriului. De câte-orî n'am făcut aceste triste reflecșiuni privind acele fecióre inocente, candide ca

neua, în prada unei plăceri momentane, uitând lumea cu miseriile ei.

— „Etă încă o jertfă a sortii,“ îmi diceam.

Mâne pôte, adio plăceri, adio vals, din care nu rămâne decât o dulce suvenir duiosă și neperitoare. Danțați, că-cî mâne pôte nu veți mai putea. Lăsați-vă pentru câte-va momente în prada aceluși demon adorabil. Trăiți, că-cî viața e scurtă și nu presintă omului multe zile fericite. Lăsați, ca inima voastră să se îmbete de accentele

armonioase ale valsului și picioarele voastre să alunece ușore ca ale unor ține. Când momentul durerii va sosi, vă veți aduce aminte cu plăcere de acele fericiri trecute și sufletul amărit se va consola.

Dar, etă! cavalerul vine și cere; ținera feciără roșește și acordă. Valsul îi chiamă, îi tirășce în vârtejul său amețitor și pe aripile fantasiei înfierbentate îi rădică în nori.

Și de-ating pământul cu al lor picior,
Se lovesc de ceruri prin sufletul lor.

Iosif Popescu.

V a r i e t a ț i.

Incheierea esposițiunei. În 1 Noemvre s'a început golirea palatului de pe câmpul lui Marte; cu deosebire cumpărătorii se grăbesc a-și căra lucrurile tērguite. Diamantele corōnei s'au întors din 31 Octomvre tesaurului public; numai museul retrospectiv rămâne până în 10 Noemvre. Petrecerea în palatul de sticlă de pe câmpul lui Marte era și prea neplăcută din cauza timpului rece, și majoritatea publicului consta numai din vizitatori grațiuși sēu din cei întărziati.

Spada lui Constantin Brâncovēnu. Vocea Italiei spune: Se serie din Torino, că în orașul acela nișce Români avură ocaziunea de a visita Armeria, unde, printre alte lucruri forte prețioase, se găseșce și spada lui Constantin Brâncovēnu, îmbogățită cu ornamente și inscripțiuni române. În societatea lor se afla și un consiliar municipal, care, vedēnd interesul arētat de Români pentru acea spadă, declară că municipiul din Torino n'ar face dificultăți pentru a o ceda României și că el ar susține această cesiune, decă ea ar deveni obiectul unor demersuri diplomatice.

Adjutantul-general al împēratului și Hagi Loja. În 4 Noemvre se scria din Seraevo: Generalul-adjutant, Locotenent-mareșal de câmp Beck cercetă alaltă-erī după prând spitalul militar de aci. Cu această ocaziune intră și în chilia lui Hagi Loja. Generalul îi dișe: „Sunt însărcinat de împēratul să te întreb, decă ceri grațią.“ Hagi Loja era atât de surprins și de confus din cauza visitei neașteptate și pentru prezența auditorului, care a avut totdeuna o influință deprimătoare asupra spiritului sēu, încât nu putu răspunde nimic. Chiar când se repeți întrebarea, numai lacrămi curseră din ochii lui. Beck părăsi chilia. Un general rămase totuși aci și întrebă pe Hagi Loja de ce n'a răspuns nimic generalului adiutant împērătesc. Fostul șef de insurgenți, căutând cu mare ostentă cuvinte, răspunde: „eram prea confus, dar acum aș putea vorbi.“ Beck fu înșciințat despre acesta și se duse încă odată în chilia, unde-și repeți întrebarea, la care răspunde Hagi Loja: „Cer grațią împēratului tēu pentru mine, femeia mea și copiii mei.“ Beck întrebă mai departe: „Ce-ai face, decă ț-i-ai recăpeta libertatea?“ Hagi Loja răspunde cu entusiasm: „Aș alerga în munți la amicii mei și le-aș spune, ce omeni buni și nobili sunteți, i-aș lumina, cât de mare greșelă am făcut trăgēnd sabia încontra voastră.“ Aceste cuvinte erau atât de convingătoare, încât făcură impresiune adâncă asupra marturilor acestei scene.

Microtasimetru. După minunile telefonului și ale microfonului, vine o nouă invențiune a lui Edison, adică un instrument, care mēsură cele mai ușore compresiuni și transformările lor. De ore ce această apēsare pôte fi produsă prin estinderea unui baston încaldit, se nașce de aci un micro-thermometru forte simțitor, cu care, după cum se speră, se va putea mēsură căldura stelelor și a cometelor. Invențiunea se basēză pe aceeași descoperire, ca și telefonul, despre care s'a vorbit în N-rul 19 al „Albinei Carpaților,“ pag. 215, anul 1878. Adică o masă de cărbune sēu grafit conduce curentul electric cu mult mai bine, îndată ce se comprimă cât de puțin. Tot instrumentul constă dintr'o tăbliță de cărbune, care e strînsă între o

placă de platin fiesă și alta mobilă; cea din urmă primeșce compresiunea de mēsurat. Amēndouē plăcile de platin formēză poliū unei baterii electrice, în al căreia circuit electric este cuprins un galvano-metru, adică un ac magnetic indicator al tăriii curentului. Decă între placa de platin mobilă și între șiroful din față se strînge un corp, de preferință în formă de baston, pentru a i se mēsură estinderea prin căldură, se indeplineșce o compresiune asupra tăbliței de cărbune. Prin această se mărășce capacitatea de conducere a cărbunelui cu un grad de tării, care se mēsură printr'o deviațiune corēspundătoare a acului dela direcțiunea Nord-Sud. De aci încolo cea mai mică estindere sēu contragere a corpului strîns mărășce sēu slăbeșce compresiunea asupra platinei și cărbunelui, ceea ce mărășce sēu micșoreză îndată deviațiunea acului. Următoarele experimente arată cât de simțitor e acest instrument; o bucată de gumi tare, de care și-a apropiat cineva mâna la cățiva policari, a făcut să devieze acul cu mai multe grade. O fășie de gelatină, de care s'a apropiat o hărtie umedă la cățiva policari, a produs același efect. Chiar în starea această s'a arētat microtasimetru mai simțitor decât colona thermală, cu care se mēsură căldura stelelor. Prin adaugerea unor aparate s'a mărīt simțibilitatea lui așa de tare, încât s'a simțit influința căldurei mâinii asupra fășiei de gumi la o depărtare de 15—20 centimetri. Tasimetru s'a întrebuințat și la întunecimea de sōre de 3 minute din 29 Iulie, pentru a mēsură căldura atmosfērii sōrelui. Din nenorocire această nu s'a întēplat la stațiunea Wyoming, în care a descoperit astronomul american J. Watson mult căutatul planēt interior „Vulcan“; altfel ar fi putut căpēta o idee despre fierbintēla suferită de cel mai de aproape vecin al sōrelui.

Atentat asupra regelui Alfons. Legațiunea spaniolă din Viena a primit dela Madrid următoarea telegramă: „După o călătorie adevērat glorioasă în provinciū se întōrșce regele astădi (25 Oct.) la Madrid și fu primit cu semnele cele mai învederate de iubire și entusiasm. Aprōpe de plaza della villa, pușcă asupra regelui un om din mulțime, fără însă a-l nimeri. M. S., care veduse fulgerul pușcătorei, opri cu sânge rece pasul calului sēu și-și continuă cu liniște drumul până la castel. Căpitanul general al Madridului, care călăria pe partea de unde venise pușcătura, apucă pe atentătorul designat de cei din giur și-l prinse cu ajutorul acestora. În același moment, persoanele cele mai de aprōpe făcură să rēsune un hura, al căruia sens rămase neexplicat pentru cealaltă populațiune. Toți se revoltă. — Criminalul își mărturisī fapta îndată și declară, că este socialist-internațional și a sosit de 4 zile din Terragona cu scopul arētat. Este constatat, că crima se plănuise de mult.“

Schimbarea numelor de strade în Bucuresci. Primăria din Bucuresci a schimbat numele unor strade cum urmēză: Calea Mogoșōei în Calea Victoriei; Calea Craiovei în Calea Rahovei; Calea Herēstrēului în Calea Dorobanților; Strada Tērgoviștei în Calea Griviței; Calea Belvedere în Calea Plevnei; Strada Germană în Calea Smērdan; Calea Vergului în Calea Călărășilor; Calea

Spirei în Calea 13 Septembrie; Calea Filaret în Calea 11 Iunie. Boulevardul despre Cismegiu capătă numele de Boulevardul Independenței. Etă o frumoasă idee!

O nouă invenție a lui Edison. Un colaborator dela „Newyork Herald” împărtășește acestei foi, că neobositul Edison este ocupat cu o nouă invenție, care, decă se realizează, cuprinde în sine o mare bine-facere pentru orbi. Referentul făcuse o vizită în laboratorul acestui om genial. Edison vîrșă apă într-o sticlă și scrisese cu fluiditatea acesta pe o foaie de hârtie. Caracterelor erau sure-palide. După trecerea unei minute se rădicară marginile caracterelor și se întăriră. „Atinge cu degetul scrisoarea,” dișe Edison către correspondent. „și vezi, decă nu vei fi în stare să recunoști caracterul literilor singuratică numai prin pipăire.” Referentul se putu convinge, că literile erau ușore de recunoscut. Edison continuă. „Orbi! au un organ de pipăit foarte simțitor. Scriind cu această cernelă, vor putea comunica în scris unii cu alții, ceea ce le va deschide o nouă eră de fericire și progres. Cu toate acestea încă nu sunt mulțumit cu mine și invențiunea mea, literile trebuie să iasă încă mai marcante pe hârtie.”

Emigrațiunea Românilor din Besarabia. Vocea Cuvurului din Galați împărtășește, că mai totă tinerimea Besarabiei este hotărîtă a părăsi țera. Numai bătrânii și unii proprietari, cari sunt prea legați prin interesele lor, vor rămănea în țera. În totă ziua se vîd emigranți de aceia prin stradele Galaților.

Care e mai nobil? La sîrbarea lui Thiers, care s'a ținut mai deunădi, a servit liturgie solenă și arhiepiscopul din Algeria, Msgr. Lavigerie, care a și încunoscîntat pe dîmna Thiers despre această sîrbare destinată a onora memoria marelui bărbat. Referințele sale intime către familia Thiers dată din anul 1870, când preotul, care atunci încă nu era arhiepiscop, își aruncase prețiosul seû înel demnitar în talerul de colectă pentru rănii. Colectanta era dîmna Thiers, ér Lavigerie aruncase inelul într'un avînt național, fiind-că n'avea bani la sine. Inelul însê n'a fost prefăcut în bani de dîmna Thiers și soțul ei, ci a fost dat îndărăpt dăruitorului. Er soții Thiers au trâmîs la destinațiunea lui din mijloce proprii, prețul inelului de opt-spre-dece mii de franci.

Ordin pentru dîmne. Sultanul a înființat și un ordin pentru dîmnele, care s'au distins în decursul resbelului. Ordinul are trei clase, cea dintăiu în brilante. Cele dintăiu dîmne, care au căpîtat această decorațiune înaltă sunt mana și soția vice-regelui din Egipt. A doua clasă a ordinului s'a dat socielor ambasadorilor german și austriac.

Hotel de dîmne. În Frankfurt are să se deschidă un hotel, care va primi numai călătorii din secul frumos. Conducerea și serviciul va fi tot prin femeî. Se așteptă cu nerăbdare ca să se vîdă cum va funcționa acest gynaikeion modern.

Stenograf mecanic. În secțiunea italiană a esposițiunei universale din Paris a fost espus un aparat stenografic, care este construit așa, că studiându-l cineva câteva sêptemăni, pôte să stenografeze cu dînsul ori-ce discurs — în ori-ce limbă, chiar în limba pe care stenograful nu o vorbeșce și pe care nici nu o cunoșce (!) În esposiția se află două nepôte ale inventatorului, care erau ocupate a stenografia cu acel aparat. Dînsese totdeuna erau încungiurate de o multime forte mare, care admira fenomenalul instrument. Acesta, după esteriorul seû, sîmănă cu o fisharmonică cu 22 de clape, dintre cari 8 B-moll împărțite în două părți, fiind că se lucrăză cu două mîni. În mijloc se află un mic cilindru, pe sub care fuge o susenită de hârtie; tot așa ca la telegrafele după sistemul Morse. Hârtia iese din aparat, și atunci se pot vedea sennele înscrise într'ensă. Cele două fete reproduceau ceea ce li se dicta în ori ce limbă, chiar decă nu o cunoșeau, fiind-că mașina e fonetică, și repetă sunetele audite. Acela care a comunicat această relație, a vîdut, că aparatul a reproduș chiar un discurs în limba japoneză, pe care nu o cunoșcea ni-

menea altul dintre asistenți, decă acela, care a dictat discursul. Folosul practic al aparatului e evident. El se va aplica în curînd în tôte parlamentele, în tôte tribunalele și adunările publice, și va fi de mare ajutor anume pentru stenografi, pentru că o persoană stenografiînd cu un asemenea aparat, copiează atăta, cât ar copia cu mîna deșce stenografi. Inventatorul aparatului e un anume Michela din Cuassolo, lângă Ivrea în Piemont. Aparatul l'a construit un altul, numit Di Pietro.

Curioasă cauză de mîrte. Un casier dela Banca coronei în Moscva s'a bolnăvit de câteva sêptemăni atăt de tare, încăt muri în transportul către locuința sa. După cum s'a constatat din partea medicilor, ampioiatul a murit otrăvit prin bancnote. Numărînd bani și-a udat de câteva ori degetul în gură și prin acesta și-a atras o bolă de mîrte.

Amalia Falsom. Dintre vîduvile rîposatului profet al Mormonilor, Brigham Young, érasî s'a mîritat una și adică Amalia Falsom, femeia favorită a căpeteniei. Ea a devenit soția agentului general al călei centrale din Utah, J. Leavitt, care, ca un mormon cumpîtat, mai are numai două soții afară de ea. Celelalte șese-spre-dece vîduve ale lui Brigham Young sunt încă adăncite în dolii.

Fetele prințului Nichita. Prințul Montenegrului își creșce în St. Petersburg, într'un institut de fete nobile, cele trei fiice ale sale Liubica, Milici și Aspasia, în etate de patru-spre-dece, două-spre-dece și un-spre-dece ani. Numai odată pe an le este lor iertăt să se întorcă în „munții negrii” ai patriei lor.

Statistică. *Cultura poporului în Englitera.* După un prospect publicat de curînd, numărul școlilor populare în Englitera și Wales era pe timpul anului trecut de 15,187, computate cam pentru 3½ milioane de copii. Cam ¾ din acest număr sunt copii de școlă și dintre ei au fost de față ¼ la vizitare. Jumătate din cei de față au depus esamenul din obiectele principale (cetirea, scrierea și socotela) spre satisfacțiunea generală. Numărul învîțătorilor și învîțătoarelor esaminate ar trebui să fiă de 30,000 după pîrescripte, în realitate însă e numai de 25,000, cărora le stă într'ajutor 4000 de suplenți și 32,000 de preparanți.

Modă — Blana. Judecînd după vîndarea considerabilă a blănilor la esposițiunea din Paris, érna acesta va fi forte favorabilă acestui fel de îmbrăcămînt. În despărțămîntul frances se observa o baină „princesse” întregă din lutră (loutre,) afară de fașia de dinainte, care era gătită din faille negru cu pasmentării. De bună samă se vor purta multe toce de lutră; aceste pâlăriușe sunt înpodobite la o parte cu o aripă, cu un cap de pasăre seû cu o pasăre mică. Unele blane de lutră capătă o podobă dintr'o altă speciă de blană, dar acestea nu sunt așa de frumoșe ca cele din lutră curată. Formele cele mai preferite pentru mantile de lutră sunt tunice lungi, care ajung până dinjos de genunchi, cu spatele de jumătate strînse pe trup, înainte libere și la cîste încheiate cu două rînduri de nasturi. Blană de colore deschisă se pîrtă numai sîra; și hermelinul se va întrebuița fără îndoelă ca bordură de haine, ca să corîspundă stilului adoptat din seculul XV.

Mașonele se pîrtă în mîrime de mijloc, și astfel corîspund scopului practic, singurul, care îndreptășce acest obiect de toaletă. Într'adevîr mărunțelele mașone în miniatură nu puteau servi decăt ca jucărie, ér nu ca podobă, deorece genéză mișcarea mînilor în mod disgrățios fără a oferi folosul cerut. Mașonele cele mari din contră aveau aerul unor conservătore de bagagiû, necesare de lucru, seû saci de tîrguit, cum se și întrebuițaș des, dar atunci nu erau nici ornament nici scut pentru mîni. Mașonele esposițiunei aveau în mijloc un nod de atlas seû de faille, câte odată și un mic buchet de flori. Lutra este cea mai de modă; cele mai frumoșe și mai scumpe rîmăn tot zibelina rusescă și vulpea negră. —

— *Parfum chinezesc.* În saloanele parisiene se vorbește foarte mult despre un nou parfum chinezesc, care întrece mirosurile cele mai fine cunoscute până acum, adică Ylang-Ylang, Manila și Champacca din Lahore. Fii imperiului ceresc au adus la expozițiunea din Paris această odore, numită Melati, și îi laudă foarte mult puterea de a face irezistibil. Se 'nțelege, că prețul acestui parfum, care în patria lui se numără între omagele aduse deității, este în raport cu puterea lui fermecătoare.

Notițe economice. — *Ceea ce nu știe orî ce economă.* Clopote de sîrmă nu pazește lucrurile mîncării de praf și de insecte; căci praful intră prin țesătură și muștele își lasă ouăle să cadă înăuntru. Sunt de recomandat acoperiminte nebolite, a căror părăți sunt verticali cu coperiș de lemn seû de cositor.

— *Lucruri de oțel polite,* cum sunt broșe, agrafe etc. se conservă bine în contra ruginii decă se pun în var nestins redus în praf fin. Lucrătorii englezî înmoe chiar lucrurile mai fine de oțel în apă de var înainte de a le espeda. Hărtia engleză brună, în care se învlesc obiectele, încă pazește de rugină.

C u g e t ă r i.

— După limbă cunoște medicul bólele trupului și înțeleptul bólele sufletului.

— O lacrimă, pe care o svênți, trage în cumpăna umanității mai mult, decăt o miă, pe care le verși.

— Omul nobil întrebuinteză, ca albina, acul spiritului seû numai pentru a se apêra pe sine și specia sa în contra atacurilor inimice.

— O lege este o armă, și cel-ce voește a o întrebuinta cu folos trebuie să caute mai întăiu, de nu o a tocit timpul.

— Ceea ce este pudorea pentru frumsețe, este modestia pentru merit.

— În zadar își schimbă palatele locuitorii. Observatorul atentiv descopere în anticamere și săli tot același public. Curtesanii se asemênă cu pisicile, care se alipesc mai mult de casă decăt de stăpâni.

— Întemplările presintelui sunt corolarul trecutului și premisa viitorului.

— Cel-ce știe să tacă în societatea altora, află secretele lor; cine este vorbitor, le descopere pe ale sale, adesea nu fără căință.

Bibliografia.

„Soll și Haben,” cestiuena Ovreurilor din România, studiù social de I. Slavici. Cestiunea Ovreurilor din România a fost tare desbătută cu deosebire în timpurile mai noue. Acum se află ea în stadiul decisiv. Europa comandă, România are să esecute. În aceste împrejurări cartea D-lui Slavici este o adevărată bine-facere pentru poporul român. Pêna lui sagace și adevărat ardelină adică consecutivă, cum dice însuși, pètrunde cu sânge rece și multă măestriă până în paturile cele mai ascunse ale cestiuenei. Este un adevărat merit de a tracta o cestiuene atăt de iritatore fără pasiune, dar cu energia desperării. El descopere ranele societății române, și arată publicului unde trebuie aplicat remediul, remediù grabnic și radical, căci pericolul este amenințator. Apoi, medic filantrop, dênslu prescriă medicamentele și arată modul de întrebuintare. În fine incheiă cu următorele cuvinte atăt de frumoșe ale D-lui Alexandri: „Decăt o vieță mórta, mai bine o mórte viă.” — Materialul mai mult politic al acestei cărți nu ne permite să o studiăm aci mai afund. Dar recomandăm puplicului român să o consulte căci ea e lucrată de un om, care vorbește fără patimă, dar cu energie și convicțiune pentru interesele națiunei sale iubite.

Irimia Cîrca. Gramatica limbii române. — Partea I. — Etimologia.

M. A. Canini. La Rumania, Inno e traduzione del canto la gente latina di B. Alexandri.

G. D. Teodorescu. Ciceronis oratio pro Marcello, studiù istoric, literar și critic, cu adnotațiunea textului latin.

Vasile Rusănescu. Smărdanul și Vidinul, poem.

Mihail Velceanu. Doctrina fericirii, ilustrată prin sentințe filosofice, culese din scrierile celor mai celebri filosofi anticî și moderni; cu un adaus: Colecțiuni de 500 sentințe filosofice. Sibiiù, tiparul eredei lui G. de Closius.

Ch. Bernard Desrosnes. Domnișóra Monte-Cristo din Scarswood, traducere de I. S. Spartală, part. I, fașcicula 1—6.

Posta Redacțiunei.

D-rei C. M., R-Velcea. Mulțămită. V'am trâmîs epistolă prin D-nul W. A. — D-lui I. P., Chemnitz. Mulțămită. — D-lui A. P., Sibiiù. Ruina vrăjită nu se pôte publica. Purcelul seלבătăcit este o imitațiune, dar nici decum poveste română.

Îndreptare: Pe pag. 21, col. 1, șirul 7, în loc de 50, citește 80.

Momente de distracțiune.

Mătușă: Ia spune-mi, Ioniță, cum ți-au plăcut bucatele noastre.
Ioniță: Sărut mâinile, mătușică, une-orî nici la noi nu e mai bine, dar mai mult e totdeuna.

— „Ai căruî ticălos sunt rimătoreii, care alergă prin grădina mea.?”
— „Ai Domniei-tale, boerule!”

Anunț bibliografic.

Onor. Societate academică din București mi-a încredințat, prin Delegațiunea sa, vânzarea în țările monarchiei noastre, locuite de Români, a tuturor cărților câte se tipăresc sub auspiciile sale și cu spese din fondurile sale. Prețurile le-a moderat pentru publicul de dincoace pe cât numai suferă înprejurările, ceea ce poate cunoaște ori-cine va compara prețurile din România, fixate în monedă sunătoare, cu cele notate în catalogul meu ce se comunică mai la vale.

Analele societății academice române:		fl. cr.	Cesar Caiu Iuliu, Comentariile de belul galic, trad. de C. Copăcineu. Comentariile de belul civil, urmate de Coment. lui A. Hirtiu, de belele Alexandrina și Africană, precum și de coment. de belul ispanic ale unui autor anonim, trad. de D. Caian	fl. cr.
Tom. I. Coprinde sesiunile anilor 1867, 1868 și 1869. În 8° 1869 (239 pag.)		1.60		2.—
" II. Coprinde discursul de recepțiune al D-lui A. Papiu Ilarian și răspunsul D-lui Georgiu Baritiu. În 8° 1869 (139 pag.)		—80	Cicerone M. Tulliu, Philipicele, sau discursurile contra lui M. Antoniu, trad. de Aug. Laurian, tipărită și premiată de societ. academ. rom. din fondul Cuza. În 8° 1877 (248 pag.)	1.20
" III. Sesiunile anului 1870. În 8° 1871 (165 p.)		—80	Cipariu Tim., Gramatica limbii române, partea I analitică. În 1870 (XIV & 387 pag.)	1.50
" IV. Sesiunea anului 1871. În 8° 1872 (200 pag.)		1.—	— Partea II sintactică. În 8° 1877 (IV & 354 pag.)	2.—
" V. Secț. I. Sesiunea anului 1872. În 8° 1873 (120 pag.)		—40	— Supliment la sintactică: Despre limba română. În 8° Blasiu 1877 (59 pag.)	—40
" V. Secț. II. Sesiunea anului 1872. În 8° 1874 (193 pag.)		—80	Dicționarul Limbii Române, dupe o însărcinare dată de societatea acad. rom., elaborat ca proiect de A. Treb. Laurian și J. C. Masim, 2 vol. în 8°, și Glossariu, care coprinde vorbele de limba română, străine prin originea lor, cum și cele de origine îndoișă 1873—76. În 8° (584 pag.)	16.—
" VI. Sesiunea anului 1873. În 8° 1874 (91 pag.)		—40	Dione Cassiu. Istoria romana dela Nerone pana la Alesandru Severu, trad. de Angelu Demetrescu, premiata de societate si tiparita sub preveghierea D-lui G. Sione 8° 1873	1.40
" VII. Sesiunea anului 1874. În 8° 1875 (271 pag.)		1.20	Odobescu A. I., Istoria Archeologiei (op. premiata de societatea academica cu premiul Năsturel), 1 volum în 8° București, 1877	4.—
" VIII. Sesiunea anului 1875. În 8° 1875 (96 pag.)		—40	Omer, Odyssea și batrachomyomachia, traduză în proză de J. Caragiani, în 8° Iași 1876 (XVI & 329 pag.)	1.60
" IX. Sesiunea anului 1876. În 8° 1876 (XI & 109 pag.)		—60	Salustiu C. C., Catilina și Jugurtha, traduse de Demetriu T. Dobrescu, premiata de soc. acad. rom. În 8° (VI & 109 pag.)	—80
" X. Secț. I. Sesiunea anului 1877. Partea administrativa și debateri. În 8° 1877 (208 pag.)		—60	Tacitu Caiu Corneliu, Opurile, traduse de Gavril J. Munteanu, date în tipar sub auspiciile societății academice după decesul din viața a traducătorului. În 8°, Sibiu 1871 (X & 615 pag.)	2.80
Balcescu Nicolae, Istoria Romanilor sub Mihail-Vodă Vitezul, urmată de scrieri diverse. Publicate de președintele Societății academice Române, și însoțite cu o precuvântare și note de A. I. Odobescu. În 12°, 1878 (XX & 678 pag.)		2.—		
Cantemiru Demetriu, Opere.				
Tom. I. Descriptio Moldaviae cu Charta geographica a Moldaviei și un facsimile, În 8° 1872 (XII & 154 pag.)		1.60		
" II. Descrierea Moldovei, tradusă din textul original latinesc aflat în Muzeul asiatic, al academiei imperiale științifice de la St. Petropole. Cu charta geografică a Moldaviei și un facsimile. În 8° 1875 (XVI & 171 pag.)		1.60		
" III. Istoria imperiului otoman, creșterea și scăderea lui, cu note foarte instructive, tr. de Dr. J. Hodosiu. Partea I. în 8° 1876 (410 pag.)		3.20		
" IV. " II. - 1878 (808 pag. si CXXXIV indice)		4.—		
" V. Partea I. Evenimentele Cantacuzinilor și Brancovenilor. Partea II. Divaaulu. Publicate și însoțite cu o prefață și unu glossariu de G. Sion 8°, 1878 (274 pag.)		1.20		

Tot cu această ocaziune alți DD-ni autori-editori de dincolo mă onorară cu darea în comisiune a cărților publicate de DD-lor. De ocamdată trec aici numai următoarele:

Ilarianu A. Papiu, Independința constituțională a Transilvaniei Partea I. fl. —40 cr. Partea II.	fl. cr.	Sion G., "Athalia," tragedie în 5 acte	fl. cr.
— Responsabilitatea ministeriale. Discursu de reintrare alu procurorului generalu și răspunsulu primu-presiedintelui înaltei curți de casațiune și de justitia la 16. August 1866 cu unu apendice	—40	— "La Plevna," drama în 1 actu (în versuri) Steoa Romaniei — Crucea rosia	—80
— Tesauru de monumente istorice pentru Romania.		— "Horatiu" tragedia în 5 acte	—80
Tom. II. 1863 și 1864	3.—	— "Phedra" tragedia în 5 acte	—80
" III. 1864 și 1865	3.—	Codrescu Teodoru, Buciumul roman, foțe lunara. Jassii. Anul I. 1875.	
Laurianu A. Treb., fasc. I. din tom. VII. alu Magazinului Daciei, care coprindeu toate petitiunile cu resolutiuni și alte acte esite din sinulu deputatiunii nationale din anulu 1849—1850	—40	— Dictionariu franceso-romanu. urmatu: 1. de note sciincifice, etimologice, istorice și literare asupra cuvintelor celor mai importante ale limbii francese, 2. de unu dictionariu de locutiuni și frase latine pe care aplicatiunea loru cea frecventa în vorbire, le-au facutu ca se între în limba francese, în catu astadi cu totii trebuie se le cunoască. Jassii 1876, circa 125 colie în 8°, 2 vol.	
Odobescu A., Pseudo-chinegeticos. Epistola scrisa cu gându se fă precuvântare la cartea "Manualul venatorului"	2.—		
Poenariu Petru, Georgiu Lazaru și scola romana, Discursu de recepțiune în societatea acad. rom., cu portretulu lui G. Lazaru	—40		

W. Kraft, în Sibiu.